

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Ghid pentru dezvoltarea unei destinații de ecoturism

Realizat de Asociația pentru Dezvoltarea Turismului de Sănătate și Social în
colaborare cu Asociația de Ecoturism din România

Mulțumiri

Acest ghid este realizat în cadrul proiectului *Rețeaua națională de destinații de ecoturism – instrument de dezvoltare durabilă*, finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România și implementat de Asociația de Ecoturism din România în parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Turism.

Totodată dorim să menționăm că acest ghid se sprijină pe demersurile realizate de Asociația de Ecoturism din România prin suportul financiar adus de diverși donori și parteneri. De menționat susținerea Fundația pentru Parteneriat și Romanian American Foundation, care la data redactării acestui ghid sprijină dezvoltarea a șapte destinații în activitatea de management pe ecoturism.

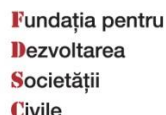
Trebuie remarcată susținerea acestui domeniu de către Autoritatea Națională pentru Turism care a abordat acest sector cu deschidere, având în ultimii ani o constanță în activitatea instituțională de sprijin a ecoturismului. Totodată, în special în anul 2016, Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor s-a dovedit a fi unul dintre aliații de bază în demersurile de definire a cadrului legal și în promovarea ecoturismului la nivel guvernamental.

Nu în ultimul rând, de subliniat este și aportul substanțial adus de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare în Turism pentru realizarea cadrului strategic, elaborând *Strategia Națională de Ecoturism* 2009 (actualizată în 2015-2016) și definirea conceptului de Destinație de Ecoturism.

Cuprins

A.	Introducere.....	4
A.1.	Pentru cine este ghidul	4
A.2.	Ce este ecoturismul	4
A.3.	Context internațional.....	5
A.4.	Istoricul și contextul actual din România	6
A.5.	Unde se poate crea o destinație de ecoturism	8
B.	Motivație și beneficii	9
C.	Cum se poate administra o destinație de ecoturism.....	11
C.1.	Structura de administrare	11
C.2.	Strategia de dezvoltare durabilă a unei destinații prin ecoturism	14
C.3.	Recunoaștere oficială ca destinație de ecoturism din partea Autorității Naționale pentru Turism	21
C.3.1.	Care sunt pașii pentru a certifica o destinație de ecoturism	21
C.3.2.	Cine evaluează destinația și ce se evaluează	22
C.3.3.	Planul de masuri si activitati ale partenerilor din destinație	23
D.	Unitatea de management a destinației (UMD)	24
D.1.	Funcțiile UMD-ului.....	24
D.2.	Rețeaua de servicii locale	25
	Concluzii	27
	Anexa 1.....	28
	Anexa 2.....	42

A. Introducere

A.1. Pentru cine este ghidul

Prezentul ghid se adresează organizațiilor și instituțiilor din zonele cu potențial ecoturistic din România care pot dezvolta structuri partenariale pentru coordonarea și managementul acestor destinații. Aceste structuri partenariale pot genera o unitate de management a destinației (UMD) sau formalizarea unei organizații de management a destinației (OMD) care va avea ca obiectiv gestionarea măsurilor de dezvoltare și marketing a destinației prin intermediul unei echipe de specialiști.

Acest ghid diferențiază cele două abordări: prin intermediul unei structuri flexibile de tip UMD care funcționează pe structuri partenariale deja existente juridic la nivel local sau prin înființarea unei organizații de management a destinației (OMD) cu identitate juridică proprie. Structura de tip UMD poate fi o fază de tranziție către abordarea instituțională de tip OMD.

Deoarece la data redactării acestui ghid nu există o definiție juridică a conceptului de OMD, atunci se utilizează cu precădere abordarea de tip UMD. Astfel, acest ghid propune o structură de funcționare ce nu implică neapărat existența unei organizații distincte constituite ca o organizație de management a destinației, ci echipa UMD poate fi constituită din personal pus la dispoziție de o asociație locală, administrație publică, sector privat sau/și administrația ariei protejate.

Ghidul actual poate fi utilizat ca un instrument de lucru pentru sistematizarea activității în special pentru acele persoane din cadrul UMD/OMD, ce sunt însărcinate cu coordonarea și managementul cotidian al măsurilor și acțiunilor de dezvoltare și promovare a ecoturismului la nivelul destinației. Astfel, acest ghid se dorește să fie un instrument de lucru pentru planificarea și derularea activităților în directă implementare a echipei de management a destinației și totodată să ofere instrumentele necesare coordonării și direcționării operatorilor turistici, autorităților publice locale și administratorilor de arii protejate pentru a înțelege procesul și a demara pașii concreți de dezvoltare a destinației ecoturistice.

Totodată, ghidul de față se adresează și acelor operatori privați din sectorul turistic, asociații locale sau autorități publice care sunt interesate de fenomenul sau piața ecoturistică și ar dori să înțeleagă funcționarea unei asemenea destinații pentru a putea evalua capacitatea lor de a se implica într-un demers de dezvoltare ecoturistică a teritoriului asupra căruia au atribuți sau unde activează.

A.2. Ce este ecoturismul

Ecoturismul este mai mult decât turismul în natură, el reprezintă acea formă de turism care are în centru o dubla exigență: cea de dezvoltare turistică cu efecte pozitive pentru comunitățile locale și cea de protecție a naturii pe termen lung. Ecoturismul în accepțiunea generală are patru caracteristici de bază:

- contribuie la conservarea naturii;
- are un caracter educativ pentru turiști și pentru comunitatea locală;

- implică un caracter de responsabilitate din partea turiștilor;
- produce un impact minim asupra mediului.

Totodată, AER accentuează un set de trei trăsături extrem de importante în dezvoltarea ecoturismului:

- participare a localnicilor în dezvoltarea ecoturismului și derularea produselor turistice;
- produsele ecoturistice sunt operate în mare parte de firme mici deținute de localnici;
- ecoturismul susține bunăstarea localnicilor situați în mare parte în zonele rurale din vecinătatea sau din interiorul ariilor protejate.

Produsele cu specific de ecoturism utilizează ca principală atracție natura și cultura locală. La nivelul unei destinații de ecoturism, atractivitatea zonei și a ofertei depinde în mai mică măsură de sezonul turistic. Astfel, se poate afirma că ecoturismul este forma de turism care operează cu două concepte fundamentale la nivel de destinație: mărirea duratei medii de sejur și diminuarea sezonality. Punerea în practică a acestor concepte aduce multiple avantaje, ca de exemplu amplificarea numărului de locuri de muncă din turism, de pe plan local ce sunt independente de sezon, dezvoltarea sectorului mic de turism dar și un impact mai mic asupra mediului printr-o utilizare non-intensivă a resurselor pe plan local (ex. apă, electricitate etc.). Ecoturismul prin caracterul său urmărește să eficientizeze absorbția veniturilor din turism la nivelul economiei locale fără a mări proporțional numărul de turiști.

A.3. Context internațional

În cadrul Conferinței Europene de Ecoturism din Brașov (23-25 octombrie 2013), participanții (din 22 de țări europene) au agreeat următoarea definiție a destinației de ecoturism.

”Destinațiile de ecoturism din Europa trebuie să includă:

- o arie protejată asociată cu destinația;
- o masă critică de afaceri de ecoturism la nivel local;
- un plan de dezvoltare durabilă în curs de implementare, care să contribuie la dezvoltarea ecoturismului;
- natura și cultura locală ca elemente cheie în procesul de dezvoltare a produsului și în marketingul destinației;
- participarea activă a comunității locale pe baza unor valori comune, susținută prin campanii de educare și conștientizare” (preluat din declarația Conferinței Europene de Ecoturism, Brașov 2013).

Destinațiile de ecoturism din Europa sunt foarte diverse și nu pot fi găsite sub o titulatură anume. Există inițiative la nivel european ce promovează abordarea de destinație de ecoturism într-un mod implicit, fără a o numi așa. Astfel, Europarc - Federația Europeană a Parcurilor din Europa are un sistem numit Charter Parks – Carta europeană pentru turism durabil în zona ariilor protejate, care de fapt aplică în mod practic conceptul de destinație de ecoturism la nivelul arii protejate și a comunităților învecinate. Totodată, diverse arii protejate din Europa abordează turismul și comunitățile locale aplicând în practică acest concept de destinație de ecoturism (ex. zona Parcului Național Neusiedlersee din Austria sau cea din Parcul Național Bayerischer Wald din Germania).

Chiar dacă în multe cazuri dezvoltarea turistică este inițiată prin intermediul administrației ariei protejate, procesele complexe legate de organizarea și dezvoltarea destinației implică aproape întotdeauna chiar dacă sub diferite formule juridice autoritățile publice, comunitățile locale (în sensul de societate locală organizată sau nu în forme asociative) și operatorii turistici privați. În Anexă sunt prezentate câteva arii protejate din Europa care au o abordare de tip destinație de ecoturism.

A.4. Istoricul și contextul actual din România (strategia de ecoturism, GSTC, EETLS, grupul de lucru interministerial, criterii destinații, rețea de destinații, manager de destinații)

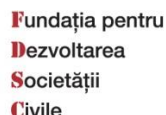
În România, ecoturismul a fost utilizat explicit ca instrument de dezvoltare încă din anii 1999, în zona de nord a Parcului Național Piatra Craiului, prin intermediul proiectului Carnivore Mari din Carpați având orașul Zărnești ca principal centru. Deja la nivelul anului 2003 Zărneștiul găzduia peste 100 de grupuri¹ pe an de turiști din Europa, fiind atrași în această destinație de prezența lupiilor, urșilor și râșilor prin pădurile din zonă, cât și de obiceiurile tradiționale ale localnicilor. Astfel, în anul 2002, programul de ecoturism din Zărnești este recunoscut de către Organizația Mondială a Turismului printre cele mai bune practici de ecoturism la nivel mondial. Demersurile reușite din cadrul acestui proiect au stimulat interesul pentru a crea o asocierie de inițiative la nivel național ce s-a materializat prin înființarea Grupului de Inițiativă pentru Ecoturism (GIE) în anul 2002, ce a generat înființarea Asociației de Ecoturism din România (AER) în anul 2003.

În anul 2006, AER a lansat un sistem propriu de evaluare și certificare în ecoturism denumit Eco-Romania pentru spații de cazare (maxim 25 de camere) și programe turistice (minim o noapte de cazare și grup maxim de 15 persoane). Acest sistem a fost conceput utilizând și experiența internațională disponibilă în domeniul certificării în ecoturism la acel moment: *Nature and Ecotourism Accreditation Program* din Australia și *Nature's Best* din Suedia. Astfel, programele și spațiile de cazare certificate în sistemul Eco-Romania sub umbrela AER au început să fie promovate la nivel european, iar expunerea României pe piața europeană a crescut prin intermediul programului de promovare a ecoturismului Discover Eco-Romania susținut de AER.

Totodată încă din 2003, s-au făcut pași importanți și în demararea procesului de recunoaștere și susținere a ecoturismului pe plan strategic și legislativ în România. Acești pași sunt prezentați succint în cele ce urmează:

- în H.G. nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora, se stabilește necesitatea elaborării unei strategii de dezvoltare a ecoturismului în ariile protejate, în conformitate cu principiile de conservare a biodiversității și de utilizare durabilă a resurselor naturale;
- în 2004 Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului a realizat ghidul „Strategia de ecoturism a României”, un prim pas în vederea realizării unei viitoare strategii;

¹ Un grup era format în medie din 10-15 persoane.

- în 2005, la inițiativa Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, un consultant OMT (Ghislain Dubois) a realizat un raport de asistență tehnică pentru elaborarea strategiei de ecoturism (Technical assistance for the elaboration of the ecotourism strategy of Romania);
- în cadrul Strategiei de dezvoltare a turismului din România pentru perioada 2007-2013, realizată de Autoritatea Națională pentru Turism în 2006, ecoturismului îi este rezervat un spațiu distinct, alături de alte forme de turism cum ar fi turismul montan, turismul balnear, turismul de litoral, turismul cultural, turismul de congrese și evenimente, turismul rural și turismul religios;
- unul dintre obiectivele Master Planului pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026 este sprijinirea dezvoltării ecoturismului din Delta Dunării, a parcurilor naționale, a rezervațiilor și a zonelor rurale.
- în H.G. nr. 120/2008 și H.G. nr. 314/2009 privind aprobarea Programului anual de marketing și promovare și a Programului anual de dezvoltare a produselor turistice sunt cuprinse acțiuni de dezvoltare durabilă a turismului, incluzând: elaborarea și finalizarea strategiei de ecoturism în arii protejate, acțiuni de conștientizare a importanței dezvoltării durabile a turismului, actualizarea sistemului de clasificare a structurilor de primire turistice din România, reducerea poluării produse în industria turistică, preluarea conceptului de "etichetă ecologică" în sistemul hotelier din România.
- în anul 2009 a fost realizată o primă „Strategie națională de dezvoltare a ecoturismului în România” care a fost actualizată în 2015-2016 și la momentul realizării acestui ghid este în curs de avizare.

Pentru demararea acțiunilor din cadrul „Strategie națională de dezvoltare a ecoturismului în România”, Autoritatea Națională pentru Turism a inițiat Grupului interministerial de lucru pentru dezvoltarea ecoturismului în România, creat prin Ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului nr. 56 din 14.01.2011. Între membrii grupului de lucru se numără și Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare în Turism și Asociația de Ecoturism din România. În acest grup de lucru s-a realizat setul de criterii și indicatori de evaluare pentru desemnarea destinațiilor ecoturistice din România și s-a derulat în 2014 fază pilot de evaluare și desemnare a primelor două destinații ecoturistice din România: Mara-Cosău-Creasta Cocosului (Maramureș) și Zărnești-Piatra Craiului (Brașov).

Recunoașterea statutului de destinație de ecoturism se face pe baza analizei în funcție de aceste criteriile pentru destinații de ecoturism. Elaborarea acestor criterii s-a realizat în perioada 2010-2013, sub coordonarea Autorității Naționale pentru Turism, într-un grup interministerial compus din reprezentanți ai INCDT, Ministerul Mediului și AER. ANT s-a bazat pe recomandarea Organizației Mondiale a Turismului de a folosi Standardul European de Certificare în Ecoturism (European Ecotourism Labelling Standards – EETLS) dezvoltat de către Rețeaua ECO-DESTINET în cadrul proiectului finanțat cu sprijinul Comisiei Europene, Programul Lifelong Learning, Leonardo da Vinci. Standardul European de Certificare în Ecoturism a fost elaborat pe baza Criteriilor Internaționale de Turism Durabil adoptate de Consiliul Global al Turismului Durabil (Global Sustainable Tourism Council).

A.5. Unde se poate crea o destinație de ecoturism

O destinație de ecoturism poate fi creată acolo unde, în urma unei analize a patrimoniului natural și cultural, a infrastructurii turistice a zonei și a posibilor parteneri se ajunge la concluzia că planificarea dezvoltării ecoturismului reprezintă o abordare fezabilă pentru dezvoltarea zonei și îmbinarea obiectivelor economice cu cele legate de protejarea și conservarea naturii.

Astfel, o destinație de ecoturism poate fi creată acolo unde se întrunesc un minim de precondiții (adaptare din Criteriile pentru desemnarea destinațiilor de ecoturism):

- destinația trebuie să cuprindă resurse naturale aflate sub un regim de protecție (rezervație a biosferei, parc național sau natural, sit Natura 2000, rezervații naturale sau orice altă categorie de arie protejată), alături de care pot fi incluse și resurse turistice antropice;
- destinația trebuie să fie accesibilă prin mijloace de transport public și privat (ex. drum rutier, mijloace de transport public, informații);
- zonă geografică se poate califica drept destinație ecoturistică dacă are un nivel minim de oferte de servicii turistice (ex. minim 50 de locuri, minim 50% din spațiile de cazare de mici dimensiuni, maximum 15 camere/spațiu de cazare);
- destinația ecoturistică trebuie să asigure un minim de servicii publice (ex. medicale, financiare, învățământ și colectarea deșeurilor).

Pe lângă aceste precondiții, este nevoie de două condiții majore pentru demararea procesului de dezvoltare a destinației ecoturistice:

- posibilitatea realizării unui parteneriat între actorii principali locali din sectorul public (administrația locală), sectorul privat (ex. proprietari de pensiuni, restaurante, ghizi), sectorul ONG și administratori de arii protejate care să poată genera și susține o Unitate de Management a Destinației cu resurse și personal dedicat;
- elaborarea unui concept strategic de dezvoltare prin ecoturism agreat de partenerii locali.

Astfel, o destinație de ecoturism poate fi concepută la nivelul unei micro-regiuni ce acoperă una sau mai multe unități administrativ teritoriale (UAT), are resurse naturale și culturale atractive și **are un parteneriat local** ce determină o direcție de dezvoltare clară și unitară pentru ecoturism.

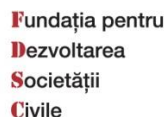
B. Motivație și beneficii

Ecoturismul a devenit o formă de turism extrem de apreciată de turiști la nivel mondial. Acest sector se află de mai mult de un deceniu în creștere. Trăsături și evoluții fundamentale ale societăților și economiilor contemporane stau la baza acestei preferințe pentru un turism durabil care urmărește creșterea efectelor pozitive atât asupra zonelor naturale protejate cât și asupra comunităților locale de la nivelul destinației respective. Stilul de viață stresant și adeseori sedentar, în cadru antropizat generează nevoia de a evada în natură, de relaxare în cadru natural, creșterea poluării și a efectelor sale negative generează o conștientizare a nevoii de a proteja ecosistemele și spațiile naturale, creșterea gradului de conștientizare a diferențelor de dezvoltare între comunități apropiate generează dorința de a contribui la dezvoltarea durabilă a celor defavorizate. Acestea sunt o parte din motivele pentru care ecoturismul se dezvoltă și va continua să se dezvolte în viitorul apropiat, devenind o veritabilă pârgă de dezvoltare teritorială pentru comunitățile cu capital natural atractiv peste tot în lume.

Aplicarea conceptului de destinație de ecoturism poate aduce multiple beneficii pe plan local:

- dă valoare economică naturii din interiorul și vecinătatea ariilor protejate, astfel încât aria protejată începe să nu mai fie "o povară", ci un ingredient esențial pentru dezvoltarea durabilă pe termen lung;
- poate genera venituri pentru activitatea de conservare a naturii;
- generează venituri directe și indirecte pentru actorii locali – atât operatori economici cât și localnici – încurajând astfel eforturile de conservare a naturii în cadrul comunităților locale;
- generează existența unui „administrator / coordonator” care este capabil să pună în aplicare o politică de turism unitară pentru managementul destinației și atragerea și utilizarea eficientă de resurse;
- generează o promovare a utilizării durabile a resurselor locale
- generează o rețea de servicii care începe să lucreze în parteneriat, ce contribuie la crearea unor produse turistice de calitate, în conformitate cu imaginea de marketing a destinației;
- prin crearea unei imagini de marketing unitară și coerentă, destinația poate deveni mai performantă pentru atragerea tipului dorit de clientelă.

Este de asemenea important de subliniat că ecoturismului furnizează instrumente prețioase diferiților actori implicați atât în protejarea naturii cât și a dezvoltării economiei turistice. Furnizând competențe economice și explicând rentabilitatea economică în turism principalilor actori publici sau asociațivi (fundații, asociații sau ONG-uri) din domeniul protejării naturii și furnizând competențe legate de natura și protecția sa, de importanța naturii pentru durabilitatea unei investiții în

infrastructura turistică dezvoltatorilor și actorilor economici, ecoturismul reunește două zone de interes până atunci în general opuse. Această schimbare de paradigmă asigură o eficacitate crescută ambelor demersuri – de protejare a naturii și de dezvoltare a turismului – cu efecte benefice pe termen lung pentru comunitățile locale.

Un aspect esențial al ecoturismului este accentul pus pe maximizarea retenției la nivelul comunităților locale a beneficiilor generate de circulația turistică. Ecoturismul este de altfel, la origine, o abordare a dezvoltării turismului care încearcă să răspundă eficient nevoii de a implica comunitățile locale – deseori izolate și afectate de săracie și lipsa de competențe – în dezvoltarea generată de resursele sale (naturale, culturale, umane etc.).

C. Cum se poate administra o destinație de ecoturism

C.1. Structura de administrare

Abordarea prezentată în acest capitol se bazează pe de o parte pe criteriile de ecoturism pentru destinații, pe de altă parte pe experiența AER ce s-a concretizat până la momentul redactării acestui ghid în sprijinirea a 11 destinații.

Astfel, ghidul propune următoarea formulă de guvernare a destinației de ecoturism:

A. **Parteneriatul local** este format din următoarele sectoare ce își deleagă reprezentanți în acest parteneriat:

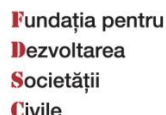
- **Sectorul privat** este reprezentat de toți acei antreprenori din sfera turismului ce doresc să participe la proiectul de dezvoltare și administrare a destinației de ecoturism. Ei pot fi reprezentanți ai pensiunilor, agenților de turism, ghizilor, transportatorilor, producătorilor sau altor afaceri de pe plan local ce interferează cu turismul.
- **Administrațiile locale** (sau după caz, doar o singură administrație locală) ce compun destinația. Apartenența la destinație este necesar să fie susținută de toate consiliile locale pe raza cărora se situează destinația. Administrațiile locale vor fi reprezentate de primar sau de o altă persoană delegată.
- **Administratorul de arie protejată** (sau după caz, administratorii de arii protejate) este un factor cheie, aducând specificul destinației de ecoturism în structura de conducere a destinației.
- **ONG-uri locale sau alte entități** relevante vor fi reprezentate în cadrul acestui parteneriat.

Acest parteneriat poate fi constituit pe baza unui acord de parteneriat, cu reguli și proceduri stabilite prin acord scris. Acordul scris este necesar să conțină explicit viziunea și obiectivele acestui parteneriat. Parteneriatul poate fi instituționalizat prin înregistrarea lui ca o asociație (ONG), dar acest lucru nu este o condiție limitativă. În cazul înregistrării ca ONG, acordul de parteneriat se transformă în statutul asociației.

Rolul acestui parteneriat este de a realiza o platformă de comunicare la nivelul destinației pentru adoptarea unei direcții clare de dezvoltare. Parteneriatul va aproba direcțiile strategice înaintate de Consiliul de turism.

B. Consiliul de turism (Board-ul de turism)

Consiliu de turism este format din reprezentanți ai diverselor sectoare din cadrul parteneriatului. Este recomandat să fie format din 5 sau 7 membri ce vor reprezenta cel puțin cele trei sectoare de bază: sectorul privat (pensiuni, ghizi etc.), administrația publică și aria protejată. În cazul în care parteneriatul ia forma unui ONG atunci Consiliul de turism se transformă în Consiliul director al asociației.

Rolul acestui Consiliu de turism este acela de a aproba și superviza direcțiile în care acționează echipa tehnică de administrare a destinației și aprobă planul de acțiuni anual.

C. **Unitatea de management a destinației (UMD)** este echipa tehnică care realizează funcționarea destinației și pune în practică strategia de dezvoltare prin intermediul implementării unui plan de acțiuni anual. UMD este format din persoane ce sunt angajate și au în fișa postului atribuții specifice managementului destinației.

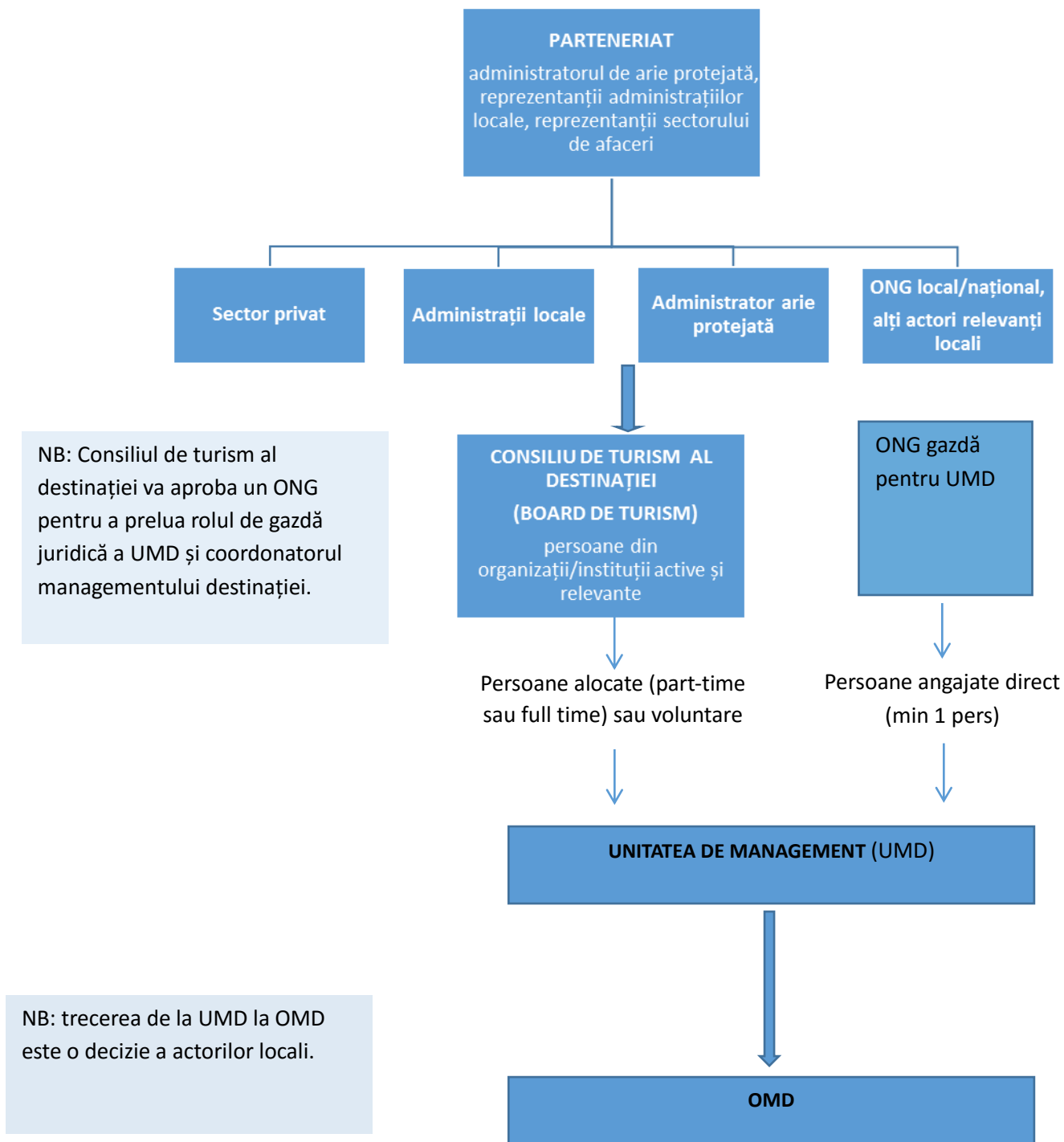
D. **ONGul gazdă** este acea entitate care pune la dispoziția echipei tehnice (UMD) o entitate juridică capabilă să atragă fondurile necesare unei minime activități pentru managementul destinației. În cazul în care parteneriatul local se organizează sub forma unei asociații, aceasta va fi ONG-ul gazdă care poate să devină organizația de management a destinației (OMD).

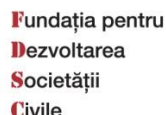
De remarcat că UMD-ul poate include și persoane care nu sunt contractate prin ONG-ul gazdă. De exemplu, personalul unui centru de informare turistică din interiorul destinației poate alocă o parte din timpul său activităților UMD în acord cu angajatorul său (primăria). Astfel, echipa UMD poate fi constituită din personal pus la dispoziție de o asociație locală, administrație publică, sector privat sau/și administrația ariei protejate.

Există posibilitatea ca membrii Parteneriatului local să contribuie financiar pentru susținerea activității UMD. Această structură de administrare nu include explicit o subordonare financiară între UMD, Consiliul de turism și Parteneriatul local. La momentul redactării acestui ghid, UMD-urile se susțin prin intermediul diverselor finanțări din proiecte individuale, având surse de finanțare precum Romanian-American Foundation, Fondul ONG sau programul de cooperare Elvețiano-Român. Bineînțeles că bugetele utilizate de către UMD trebuie făcute publice și discutate în fața Consiliului de turism. În cazul în care Parteneriatul local se organizează sub forma unei asociații atunci echipa UMD se transformă în echipa tehnică a asociației și în acest caz UMD-ul se instituționalizează ca o organizație de management a destinației (OMD).

Cum a fost menționat în introducere, acest ghid propune o structură de funcționare flexibilă, ce poate să existe și să genereze acțiuni concrete de management a destinației fără a implica neapărat apariția unei organizații distincte constituite juridic ca o organizație de management a destinației (OMD). OMD-ul poate fi asimilat cu organizația gazdă sau poate fi creată o altă organizație asociativă. Astfel, este important de reținut că o organizație de management a destinației trebuie **să aibă o echipă tehnică care să genereze acțiunile concrete de management a destinației**, adică OMD-ul pentru a exista trebuie să aibă întotdeauna integrată echipa UMD.

Structura de management a destinației (schema de management)

C.2. Strategia de dezvoltare durabilă a unei destinații prin ecoturism

C.2.1. Conținutul cadru al unei strategii de dezvoltare durabilă prin ecoturism

Strategia de dezvoltare durabilă prin ecoturism reprezintă atât cadrul conceptual general care stabilește viziunea și obiectivele de dezvoltare a destinației turistice dar și planul concret de măsuri și acțiuni care vor duce la îndeplinirea obiectivelor. Rolul principal al strategiei locale este de a direcționa dezvoltarea pe viitor a destinației și a determina o alocare mai eficientă a resurselor de către toți partenerii. Acest desiderat se poate atinge dacă strategia este asumată de către principalii actori locali, și devine principalul instrument care aduce substanță parteneriatului local. Astfel ecoturismul se constituie ca una dintre pârgurile centrale pentru dezvoltarea socio-economică a comunităților locale concomitent cu menținerea cadrului natural și a ariilor protejate într-o stare foarte bună.

În urma unor analize detaliate ale diferitelor aspecte care contribuie la conturarea potențialului turistic al zonei respective, strategia stabilește și care sunt acele obiective strategice de marketing pentru destinație. Cu alte cuvinte strategia de dezvoltare durabilă stabilește cum dorește destinația să se proiecteze în viitor și care sunt mijloacele sau direcțiile de acțiune prin care va reuși această transformare.

O structură cadru pentru elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă prin ecoturism este prezentată în cele ce urmează sub formă de zece pași.

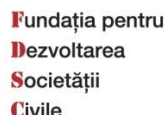
Pasul 1: evaluarea situației actuale

a. delimitarea destinației

Acest prim pas se realizează în prima etapă de consultare între actorii interesați. Destinația de ecoturism trebuie să cuprindă cel puțin o arie protejată, ea suprapunându-se peste una sau mai multe localități. Delimitarea destinației nu are caracter administrativ, dar va merge pe limite administrative sau după caz limite de arii protejate. Este de dorit ca destinația să integreze deja o identitate culturală existentă (ex. Țara Dornelor), dar acest lucru nu este o condiție de excludere, ci se pot "inventă" destinații pe caracteristicile socio-economice și culturale actuale.

b. resursele naturale, culturale și sociale

În această primă etapă se va trece în revistă suma resurselor de care poate dispune atât sectorul turistic cât și orice sector conex. Vor fi identificate și descrise ariile naturale protejate și alte elemente naturale atractive care nu sunt protejate, elementele patrimoniului cultural material sau imaterial, se va descrie structura instituțională și asociativă care are competențe sau este activă în zonă. Totodată se va evalua nivelul resurselor umane ce pot sprijini ecoturismul (ex. analiza populației active din zonă, competențe și abilități, ocupații etc.).

b. infrastructură și servicii turistice: acces, capacități de cazare, trasee, infrastructura de mediu etc.;

Se va realiza analiza infrastructurii de acces, capacitățile de cazare pe tipuri și standarde, traseele turistice, atracții turistice culturale amenajate (monumente, locuri istorice etc.), servicii turistice altele decât cele de cazare (transport turistic, servicii de agrement de tip spa și wellness etc.). Această analiză este recomandat să cuprindă nu numai enumerarea elementelor de infrastructură și servicii, dar și o scurtă analiză a calității lor.

Totodată se va analiza și infrastructura și serviciile de mediu: gestiunea deșeurilor, sursele de apă potabilă, evacuarea și tratarea apelor uzate etc.

c. domeniului instituțional și resursele umane

Se vor lista instituțiile ce sunt sau pot deveni actori importanți ai destinației pentru dezvoltarea ecoturismului și se va evalua capacitatea lor de implicare. Totodată se va evalua rapid resursa umană existentă la nivelul destinației pe domeniile aferente ecoturismului.

Pasul 2: evaluarea domeniilor de activitate complementare ecoturismului la nivelul zonei.

Se vor analiza domeniile de activitate complementare ecoturismului, care pot oferi susținere: producția de alimente tradiționale locale, artizanat sau mesuguri locale, practici agricole tradiționale etc.

Pasul 3: evaluarea cantitativă și calitativă a stării turismului în prezent și tendințe de viitor;

Este recunoscut faptul că există puține date statistice ce pot face obiectul unei analize exacte a stării actuale a turismului la nivel destinației. Cu toate acestea este recomandat de a se evalua câțiva parametri cum ar fi: numărul de paturi, gradul de ocupare (cel puțin la câteva servicii de cazare), sezonabilitatea. Această evaluare poate fi realizată pe baza următoarelor modalități de colectare a datelor:

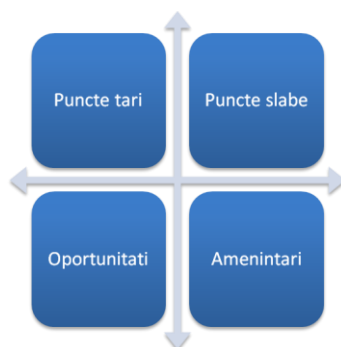
- informațiile cu privire la modul de utilizare a infrastructurii și serviciile turistice din capitolul anterior;
- analiza fluxurilor turistice actuale bazată pe informațiile din teritoriu (date de la operatorii turistici locali, statistici INS : sosiri, înnoptări);
- informații pe baza unor interviuri directe cu proprietarii de pensiuni și alți operatori turistici;
- informații calitative legate de tipurile de turiști care vizitează destinația și așteptările lor obținute prin interviuri atât cu actorii locali (autoritățile publice, operatori turistici, asociații, locuitori, etc.) cât și cu turiști;
- analiza impactului potențial al turismului asupra mediului și a capacității portante a teritoriului

Pe baza evaluării realizate se poate defini un scenariu de viitor ce va ține seama de tendințele existente deja sau intuite din interiorul destinației dar și de evoluția turismului în afara destinației.

Pasul 4: analiza de tip SWOT², din care reies domenii și măsuri prioritare de acțiune;

Pe baza informațiilor deja adunate în capitolele anterioare se va realiza o analiză sintetică a potențialului destinației de a se dezvolta socio-economic în mod durabil pe baza dezvoltării ecoturismului. Se vor avea în vedere atât elementele interne ale destinației (infrastructuri, atracții, fluxuri turistice deja prezente, etc.) ce vor genera punctele tari și slabe, cât și elemente care țin de cadrul extern destinației ce vor genera oportunitățile și pericolele. Această analiză sintetică va fi un prim pas către formularea unor măsuri.

Analiza SWOT

Pe baza analizei de tip SWOT se pot alege două variante strategice:

- strategia ofensivă care pune accent pe rezultatul analizei *punctelor tari* și *oportunităților*;
- strategia defensivă care utilizează rezultatele analizei *punctelor slabe* și *amenințărilor*.

Aceste variante pot fi combinate, rezultând astfel o strategie cu elemente din ambele categorii. Aceste abordări strategice generează un plan strategic de măsuri care va trebui corelat cu rezultatele din pasul 7.

Pasul 5: analiză de marketing și poziționare a destinației:

- a. Segmentele de piață existente și posibile în destinație;
- b. Elementele specifice ce poziționează destinația;

În această etapă se va realiza o scurtă analiză de marketing și poziționare ecoturistică a destinației. Având în vedere elementele de analiză din capitolele precedente se vor lista segmentele de piață sau tipurile de clientelă care sunt deja atrase de destinație sau care vor putea fi atrase în viitor prin dezvoltarea unor produse specifice. Odata realizată aceasta listă, segmentele de piață vor fi corelate cu tipul de produs ecoturistic, care va fi capabil să motiveze turiștii să viziteze destinația.

² SWOT provine de la cuvintele în limba engleză, *strength*, *weaknesses*, *opportunities* și *threats*, tradus în limba română *puncte tari*, *puncte slabe*, *oportunități* și *pericole*.

Segment de piață	Tip produs turistic	Resursele de bază

Această corelare între segmente de piață și produse turistice va trebui pusă în balanță cu resursele existente și de unicatitatea lor. Cu cât resursele utilizate sunt mai valoroase, rare, unice (neimitabile) și pot fi organizate într-un produs turistic cu atât putem vorbi de un avantaj competitiv bine definit ce poate aduce destinației o poziționare competitivă (Modelul VRIO, fig.).

Modelul VRIO					
Puncte tari	Valoros	Rar	(Ne)imitabil	Organizat	
Resursa A	Da	da	da	da	Avantaj competitiv
Resursa B	Da	da	da	nu	Avantaj competitiv temporar
Resursa C	Da	nu			Paritate/avantaj comparativ
Resursa D	Nu				Dezavantaj competitiv
Sursa: Pike 2008					

În urma celor două analize generate de segmentarea de piață și analiza resurselor turistice, se va identifica setul de avantaje competitive care va da elementele de specificitate a destinației. Astfel, se va identifica o primă formulare a valorii de unicatitate a destinației (unique selling proposition USP), care ulterior poate fi perfecționată prin realizarea planului de marketing.

Formularea valorii de unicatitate (USP) a destinației va fi acel mesaj integrator, ușor lizibil care va transmite promisiunea pe care destinația o face turiștilor în termeni de atmosfera, servicii și atracții pe care le vor regăsi în timpul unei vacanțe în acea zonă.

Pasul 6: formularea viziunii și a obiectivului general

În urma întregii analize pe diferite direcții realizate în capitolele anterioare, în această fază se va formula viziunea generală și obiectivul general pentru dezvoltarea și "vânzarea" destinației ecoturistice pe piața turistică. Nu este vorba doar despre o viziune de marketing ci de una generală de dezvoltare socio-economică durabilă a destinației, chiar dacă un element esențial al său este USP-ul decis mai devreme. În această etapă se va stabili ce își dorește destinația să realizeze prin adoptarea demersului ecoturistic. Viziunea va trebui practic să sintetizeze tipul dezvoltării locale prin ecoturism și valoarea adăugată adusă asupra societății, economiei și mediului natural local. În același timp formularea acestor elemente va trebui să nu intre în conflict cu USP-ul ci să îi dea substanță

Obiectivul sau obiectivele generale vor stabili apoi marile axe de acțiune și parametrii finali pe diferitele domenii vizate.

Pasul 7: dezvoltarea conceptului de ecoturism

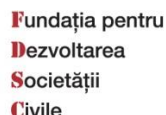
Acest pas este complex întrucât el necesită o zonare a teritoriului destinației pe tipuri de experiențe principale. Astfel, teritoriul destinației va fi împărțit în zone cu funcții diferite din punct de vedere al tipului de experiență. Această zonare este una funcțională, pe tipuri de management și nu are caracter administrativ. Totodată această zonare trebuie să respecte zonarea internă a ariei protejate pe criterii de conservare a naturii din planul de management al ariei protejate și să nu propună tipuri de experiențe și activități în dezacord cu aceasta. Pentru parcurgerea acestei etape se recomandă identificare tipurilor de experiențe și activități specifice fiecărei zone în interiorul destinației, detaliind următoarele puncte:

- viziunea de dezvoltare a zonei;
- delimitarea zonei;
- obiectivele de management;
- tipul de experiență;
- tipul de activități de recreere și turism și infrastructura aferentă;
- segmente de piață specifice;
- structura de implementare.

Pentru fiecare zonă se va elabora setul de măsuri și acțiuni specifice experienței dominante din acea zonă. Pe lângă aceste măsuri specifice fiecărei zone trebuie elaborate și măsurile și acțiunile valabile la nivelul întregii destinații.

După listarea acestor măsuri și acțiuni este nevoie de a ne reîntoarce la rezultatele analizei SWOT și la elementele valorii de unicitate a destinației (USP) și a analiza dacă ele sunt integrate în măsurile elaborate. Astfel, avem cele două chei de verificare pentru setul de măsuri rezultate în urma dezvoltării conceptului de ecoturism:

- rezultatele analizei SWOT;

- potențarea valorii de unicitate a destinației (USP).

Atât rezultatele analizei SWOT și decizia asupra unei strategii cu caracter ofensiv sau defensiv cât și potențarea valorii de unicitate trebuie să se reflecte în setul de măsuri și acțiuni elaborate pe baza zonării. Dacă rezultatele din această analiză a celor două chei de verificare nu sunt suficient integrate în setul de măsuri, se va reanaliza acest set de măsuri și acțiuni și după caz se vor identifica măsuri și acțiuni suplimentare. În final setul de măsuri și acțiuni va integra măsurile specifice fiecărei zone din destinație și ale destinației ca întreg și va trebui să reflecte rezultatele analizei SWOT și a USP-ului destinației.

Pasul 8: sistemul de monitorizare și analizare a calității și evoluției fenomenului turistic în destinație;

Acest pas este recomandat să fie dezvoltat într-un plan de monitorizare ce va detalia elaborarea acestui sistem de monitorizare. În descrierea acestui pas se vor identifica câteva elemente cheie ale monitorizării unei destinații turistice ce pot ajuta în elaborarea unui sistem minim de monitorizare sau detaliere acestui pas într-un plan mai amplu.

Etapele dezvoltării planului de monitorizare:

- definirea temelor și parametrilor de monitorizare
- planificarea metodologiei și elaborarea sistemului de colectare a datelor
- colectarea datelor
- analiza datelor
- interpretarea datelor și prezentarea lor
- revizuirea planului de monitorizare și pregătirea unui nou ciclu de colectare de date.

Consecvența monitorizării anuale a **parametrilor** stabiliți este foarte importantă pentru a se putea identifica tendințele la nivelul destinației de la an la an. Astfel, parametri de monitorizare, modul de colectare a datelor și analizare lor trebuie să facă obiectul unui protocol de monitorizare constant de la an la an pentru a genera rezultate comparabile.

În cele ce urmează sunt enumerați o serie de nouă parametri ce sunt recomandați a face obiectul unui plan de monitorizare.

1. Utilizarea zonei (unde au fost sau unde merg);
2. Gradul de satisfacție;
3. Profilul vizitatorilor
  - a. de unde provin;
  - b. sursa de informații despre destinație;
  - c. motivație;
  - d. vârstă;
  - e. educație;
  - f. venit;
  - g. cum călătoresc (ex. în grup);
  - h. modul de utilizare al destinației.
4. Indicatori turistici

- a. servicii / produse locale folosite
- b. numărul de înoptări;
- c. durata medie;
- d. sezonabilitate
- e. gradul de ocupare;
- f. cheltuiala medie / repartizare
5. calitatea infrastructurii;
6. calitatea serviciilor;
7. atitudinea localnicilor față de vizitatori și tipul de dezvoltare
8. eficiența UMD;
9. prețul serviciilor.

În funcție de nivelul de resurse disponibile pentru monitorizare, lista de parametri se poate scurta. Este recomandabil totuși să se monitorizeze cel puțin indicatorii turistici. Dacă resursele sunt limitate pentru o analiză ce acoperă întreaga destinație este recomandat să se măsoare acești parametri la nivelul unor servicii reprezentative pentru categoriile din destinație (ex. cazare mai mult de 20 camere, între 20 și 10 camere, sub 10 camere).

Metodologia de colectare de informații poate viza toate cele trei categorii:

- vizitatori;
- servicii în turism (pensiuni, ghizi etc.);
- localnici și instituții locale.

Totodată pot fi colectate informații și prin observații/monitorizare direct pe teren (ex. numărul de vizitatori).

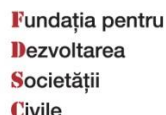
Odată ce datele au fost colectate, ele trebuie analizate și interpretate astfel încât să se poată observa starea de fapt a turismului în anul respectiv și prin comparație tendințele de la an la an. Acest lucru este posibil doar dacă se urmărește aceeași metodologie de colectare de date și analiză a lor în fiecare an.

Pasul 9: Cadrul organizațional de implementare;

O strategie de dezvoltare locală prin ecoturism are nevoie și de definirea cadrului de implementare. Întrucât în activitățile specifice de management a unei destinații există diverși parteneri implicați este nevoie de o definire clar a rolului fiecăruia. Astfel, planul de măsuri și acțiuni trebuie să fie asociat cu responsabilii de implementare a fiecărui set de măsuri și acțiuni și desigur, cu resursele necesare aferente.

Pasul 10: Interconectarea și integrarea dezvoltării ecoturismului la celelalte domenii economice și sociale ale destinației.

La acest ultim pas pentru elaborarea strategiei se va defini cum la nivelul destinației ecoturismul va fi conectat și integrat în alte domenii economice și sociale. Astfel, se vor identifica domeniile de

integrare precum practicile agricole sau educația. Totodată se vor evalua alte domenii economice care pot stimula sau dimpotrivă diminua dezvoltarea ecoturismului.

C.2.2. Cum se elaborează o strategie de dezvoltare durabilă:

Există două posibilități pentru elaborarea unei astfel de strategii de dezvoltare durabilă prin ecoturism:

- realizarea strategiei de către echipa din unitatea de management a destinației și cu aport de la ceilalți parteneri (metoda "in-house") sau
- prin externalizarea acestei către o entitate externă destinației (metoda "outsourcing").

Ambele metode pot da rezultate bune în funcție de calitatea profesională, entuziasmul persoanelor implicate și a experienței în domeniu. Totuși, în măsura resurselor existente se recomandă utilizare unor experți din exteriorul destinației pentru elaborarea acestui document, în special datorită noutății acestui domeniu de management al destinației în România. Dar în ambele cazuri este necesar un proces de consultare și implicare a actorilor locali. În cazul utilizării metodei "in-house" este necesar formarea unui grup tehnic condus de un coordonator care va derula procesul de elaborare a strategiei.

Strategia de dezvoltare durabilă se bazează, cum a fost prezentat și mai sus, pe un demers logic în 10 pași. Acești pași vor fi parcurși sub coordonarea grupului tehnic de lucru din cadrul destinației sau de către experții externi. În urma procesului de elaborare a strategiei va rezulta un document cu un set de măsuri și acțiuni ce trebuie asumat de UMD și de ceilalți parteneri.

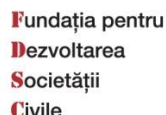
C.3. Recunoaștere oficială ca destinație de ecoturism din partea Autorității Naționale pentru Turism

C.3.1. Care sunt pașii pentru a certifica o destinație de ecoturism

Certificarea unei destinații de către ANT are trei faze distincte:

a. pregătirea documentației necesare pentru evaluare și depunerea ei la ANT;

Pregătirea documentației implică la rândul ei mai multe sub-etape. Un prim pas este realizarea unui parteneriat între principalii actori locali pentru demararea demersurilor pentru desemnare a destinației de ecoturism și de managementul ei ulterior. Acest parteneriat trebuie să includă reprezentanții administrațiilor publice locale (toate UAT-urile din zona destinației), ai ariei protejate ai sectorului privat și ai altor entități relevante (dacă există) de pe plan local. Parteneriatul își delegă o echipă tehnică care va avea ca primă sarcină să completeze fișa de autoevaluare și să colecteze informații și materialele suplimentare necesare autoevaluării. Toate aceste materiale vor întocmi documentația de evaluare ce va fi trimisă către ANT.

b. o primă analiză a documentației depuse și o evaluarea pe teren de către Comisia coordonată de către ANT;

În urma unei prime analize a documentației depuse, ANT poate cere clarificări suplimentare. În urma clarificărilor făcute, ANT decide intrarea în faza de evaluare pe teren. În această fază Comisia de evaluare derulează vizita pe teren în urma căreia se completează documentația trimisă cu informații suplimentare colectate din teren.

c. analizarea finală a documentației și luarea deciziei finale de către Comisia de evaluare.

În această fază are loc o analiză finală a întregii documentații și informației colectate și se ia o decizie de către Comisia de evaluare care poate avea după caz recomandări alături de certificarea sau nu a destinației de ecoturism.

C.3.2. Cine evaluează destinația și ce se evaluează

Evaluarea se realizează de către o Comisie formată din reprezentanți ai Autorității Naționale pentru Turism, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare în Turism și Asociația de Ecoturism din România. Comisia pentru desemnarea destinațiilor ecoturistice s-a constituit prin Ordinul 70/2013 al Președintelui Autorității Naționale pentru Turism.

Pașii realizați pentru demararea procesului de evaluare a destinației se pot iniția de către unul sau mai mulți parteneri. Inițiatorii pot fi una sau mai multe administrații locale, administratorul ariei protejate sau chiar reprezentanți ai sectorului privat care în unele cazuri pot fi organizați deja într-o asociație.

Evaluarea se face pe baza setului de criterii pentru destinații de ecoturism urmărind fișa de autoevaluare deja completată și verificând aspectele ce necesită observații directe pe teren și dialog cu diverși actori locali.

Criteriile sunt structurate pe cinci mari capitole (Anexa 2):

1. precondiții pentru o destinație ecoturistică;
2. demonstrarea unui management durabil al destinației;
3. maximizarea beneficiilor sociale și economice pentru comunitățile locale prin activitatea de turism și minimizarea efectelor negative generate de dezvoltarea destinației.
4. maximizarea beneficiilor pentru patrimoniul cultural și minimizarea efectelor negative;
5. maximizarea beneficiilor pentru mediu și minimizarea efectelor negative.

Mai jos avem o succintă definiție a șapte caracteristici importante ale unei destinații de ecoturism ce reies din criterii și care fac obiectul unei evaluări mai amănunțite în procesul de atestare ca destinație de ecoturism. o micro-regiune ce include cel puțin o arie naturală protejată într-o bună stare de management;

- un număr minim de servicii turistice (ex . 50 paturi, centru medical, ATM etc.);

- existența unui parteneriat între autorități locale, sectorul local de afaceri și administratorul de arie protejată, care să genereze organizația de management a destinației (OMD);
- destinația să aibă o politică responsabilă față de mediu natural și socio-cultural local;
- existența unei mase critice de servicii turistice "verzi";
- o bună calitate a sistemului de informare și interpretare la nivelul destinației;
- o imagine turistică a destinației care integrează aria protejată și comunitățile locale.

Pe durata evaluării se măsoară indicatorii ce definesc starea actuală a destinației în raport cu fiecare criteriu și cu valoare lui optimă sau minimă. În urma procesului de evaluare condus de Comisie se stabilesc anumite recomandări care pot acoperi un orizont de timp imediat, mediu sau lung. În funcție de urgența și importanța acestor recomandări se poate certifica oficial destinația ca destinație de ecoturism împreună cu un set de recomandări. Aceste recomandări emise de către ANT, trebuie să facă obiectul unui plan de conformare.

C.3.3. Planul de masuri si activitati ale partenerilor din destinatie

Ca urmare a procesului de evaluare este posibil ca destinația să primească un set de recomandări. Aceste recomandări trebuie să fie analizate și integrate în planul de măsuri și acțiuni realizat în cadrul elaborării strategiei de dezvoltare durabilă prin ecoturism. Armonizarea tuturor acestor acțiuni într-un singur plan de măsuri și activități cât și alocarea de resurse și responsabili este etapa cheie a planificării și dezvoltării destinației de ecoturism. Acest plan de măsuri și activități se transformă în planul de lucru al UMD.

D. Unitatea de management a destinației (UMD)

D.1. Funcțiile UMD-ului

UMD la nivelul destinației este recomandat să dobândească următoarele funcții:

- Planificare
  - coordonarea elaborării (sau după caz chiar elaborarea) strategiei de dezvoltare durabilă prin ecoturism;
  - elaborarea planului de lucru anual.
- Informare și comunicare
  - informare pentru vizitatori;
  - informare pentru localnici;
  - sprijin pentru jurnaliști;
  - relații cu publicul;
  - coordonare centrele de informare turistică și centrul(ele) de vizitare al ariei protejate.
- Design și coordonare a ofertei turistice
  - coordonarea acțiunilor de dezvoltare de tipuri de produse (eco)turistice și conexe;
  - consiliere în acțiunile de îmbunătățire și dezvoltare de infrastructură;
  - supervizarea și îmbunătățirea calității serviciilor din rețeaua destinației;
- Marketingul destinației
  - coordonarea acțiunilor de elaborare, utilizare și management al brand-ului destinației;
  - acțiuni de promovare și dezvoltarea de campanii;
  - cercetare;
  - coordonarea și realizarea unei politici unitare de marketing la nivelul întregii destinații;
- Vânzare
  - pachete turistice (ex. în cadrul unor evenimente speciale sau puse la dispoziție de membri rețelei);
  - suveniruri și alte obiecte (ex. hărți);
- Reprezentare, conștientizare și advocacy
  - reprezentare & contact cu exteriorul rețelei la nivel local, județean/regional, național și internațional;
  - coordonare și catalizare a rețelei de servicii și parteneri la nivel local;
  - participare la elaborarea și implementarea politicilor de mediu și conservare a naturii la nivelul întregii destinații, respective a ariei protejate;
  - programe de conștientizare pentru turiști;
  - programe de conștientizare pentru localnici.
- Administrare proprie
  - administrare și coordonare personal;
  - administrare și raportare financiară.

La momentul redactării acestui ghid, neexistând un cadru oficial reglementat pentru managementul destinației, aceste funcții trebuie să fie acceptate și apoi sprijinite de partenerii locali. Aceste funcții,

deși enunțate explicit în acest ghid, nu sunt automat atribuite și recunoscute de către toți partenerii locali astfel, punerea în practică a acestora va depinde în bună măsură de recunoașterea funcționalității și utilității UMD de către partenerii locali.

Planul de lucru anual va conține o listă de măsuri și acțiuni ce vor face obiectul unei prioritizări în funcție de gradul de importanță și de resursele existente. O parte din acțiuni pot fi implementate direct de către echipa UMD, iar o altă parte se vor implementa de către alte entități partenere și vor fi în coordonarea UMD. Astfel, UMD-ul poate să ofere asistență pentru acțiunile ce sunt doar în coordonare.

D.2. Rețeaua de servicii locale

Rețeaua locală este formată din totalitatea serviciilor de turism sau conexe care sunt de acord să colaboreze cu UMD-ul în următoarele direcții:

- să sprijine UMD-ul în acțiunile sale de coordinator la nivelul destinației a politicilor de turism;
- să fie reprezentate de UMD pe plan local și în exteriorul destinației;
- să se consulte cu UMD asupra dezvoltării serviciilor lor;
- să contribuie financiar și/sau în altă formă pentru dezvoltarea și conservarea zonei;
- să aibă o calitate bună a serviciilor, să primească și să pună în practică recomandările din partea UMD și ale clienților;
- să aspire către îndeplinirea criteriilor naționale de ecoturism (Eco-Romania);
- să promoveze marca destinației, rețeaua și destinația din care face parte.

Formarea rețelei locale este un proces continuu care trebuie coordonat și catalizat de către UMD. Odată ce rețeaua locală de servicii a apărut ea trebuie să aibă o proiecție pe website-ul destinației. Este recomandat ca fiecare membru al rețelei să aibă informațiile de contact direct pe website-ul destinației. Astfel, website-ul destinație devine instrumentul explicit de comunicare a întregii rețele de servicii de pe plan local.

Marca destinației de ecoturism este recomandat să fie purtată de membri rețelei în urma agreeerii unor condiții minime de calitate a serviciilor și de apartenență la principiile de ecoturism. Calitatea și demersurile practice spre ecoturism ale serviciilor din destinație poate să fie certificată în sistemul Eco-Romania, coordonat și administrat de AER. Astfel se pot evalua pensiuni cu maxim 25 de camere și programe turistice de cel puțin o zi, având un număr de maxim 15 persoane la un ghid. La nivel de destinație se poate agreea un sistem mai flexibil decât cel impus de sistemul Eco-Romania, dar care să includă și criterii specifice ecoturismului.

Aplicând aceste recomandări există o siguranță suplimentară și o posibilitate de monitorizare a calității serviciilor din cadrul rețelei locale.

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Concluzii

Acest ghid aduce în premieră în România o primă structură de administrare a unor destinații turistice și o descriere din punct de vedere al funcțiilor sale și a modului de operare. Această structură de management este gândită pe profilul particular al unei destinații de ecoturism dar ea bineînțeles poate fi abordată pentru orice tip de destinație (ex. destinație turism montan sau balneo).

Abordarea actuală este posibilă în special datorită susținerii financiare existente prin intermediul fondurilor alocate de donori externi destinației și prin demersul de a coagula resursele și a profesionaliza sectorul realizat de către Asociația de Ecoturism din România. Pentru a duce aceste inițiative în faza de operare pe baza de plan anual este imperios necesar a se identifica și operaționaliza surse de finanțare cu un caracter predictibil dincolo de fondurile ce sunt utilizate în acest moment. Acest demers trebuie să aibă un ecou la nivel național către Autoritatea Națională pentru Turism ca reprezentant al Guvernului României și totodată un răspuns practic la nivel de autorități publice locale și județene. Este de dorit să se realizeze demersul necesar pentru a defini legislativ (prin legislația de turism) noțiunea de organizație de management a destinației (OMD) și totodată a se defini un cadru legal pentru finanțarea ei.

În final remarcăm faptul că turismul românesc are o nevoie acută de profesionalizarea actului de management al destinației turistice ce poate propulsa România din punct de vedere al competitivității pe piața internațională de turism. În acest context destinațiile de ecoturism pot deveni în scurt timp unul dintre sectoarele turistice eficiente care poziționează România printr-o valoare de unicatitate cu totul specială la nivel european.

Anexa 1

Exemple de arii protejate ce generează destinații de ecoturism

Mai jos sunt prezentate succint spre ilustrare o serie de arii protejate din care au stimulat apariția unor destinații de ecoturism implicate la nivelul micro-regiunii în care aria protejată este situată.

Parcul Național Neusiedler See – Seewinkel, Austria	
Localizare sau scurtă descriere	Parcul național Neusiedler See –Seewinkel aflat în estul Austriei, reprezintă singurul parc național austriac aflat în stepa panonică, fiind amplasat în apropierea graniței cu Ungaria. De altfel cum este vorba despre o zonă naturală centrată pe lacul transfrontalier Neusiedlersee și cum în Ungaria lacul și zona umedă din jurul său constituie un parc național (Fertő-Hanság), gestiunea zonei naturale este integrată, fiind vorba despre primul parc natural transfrontalier din Austria și Ungaria. Parcul este constituit din zone umede și pășuni, ochiuri de apă sărată, zone intinse de trestii și o mare varietate avifaunistică (340 de specii de păsări). Parcul are aproape 300 km², din care în Austria 50% sunt incluși în zona de rezervație naturală unde pătrunderea omului este interzisă. 90 km² din teritoriul parcului aflat în Austria sunt în continuare deținuți de circa 1200 de proprietari de teren care au concesionat pe termen lung proprietățile lor administrației parcului. În cadrul parcului pot fi identificate mai multe tipuri de habitate care sunt împărțite între zona de rezervație sau cea de conservare durabilă (acolo unde activitățile antropice sunt posibile). Acestea sunt : lacul Neusiedler See și centura sa de trestii, lacurile saline care seacă periodic, luncile furajere/cu fân, pasuni, mici habitate nisipoase. http://www.nationalpark-neusiedlersee-seewinkel.at/
Principale produse turistice și gestiunea fluxurilor turistice	
Structura de management	Administrația parcului național are 30 de angajați permanenți și 30 de contractori pentru organizarea vizitelor ghidate. Administrația parcului gestionează habitatele naturale, desfășoară activități de relații publice și de primire a vizitatorilor. Cercetarea este sub-contractată către diferite institute și organizații științifice, deoarece administrația nu are prevăzut în

schema de personal cercetatori sau personal științific. Orice proceduri de aprobare de amenajare a teritoriului sunt de competența administrației publice regionale a landului austriac Burgenland, situat în Eisenstadt și nu de cea a administrației parcului.

Imagini

Parcul Național Aspromonte, Italia

Localizare sau scurtă

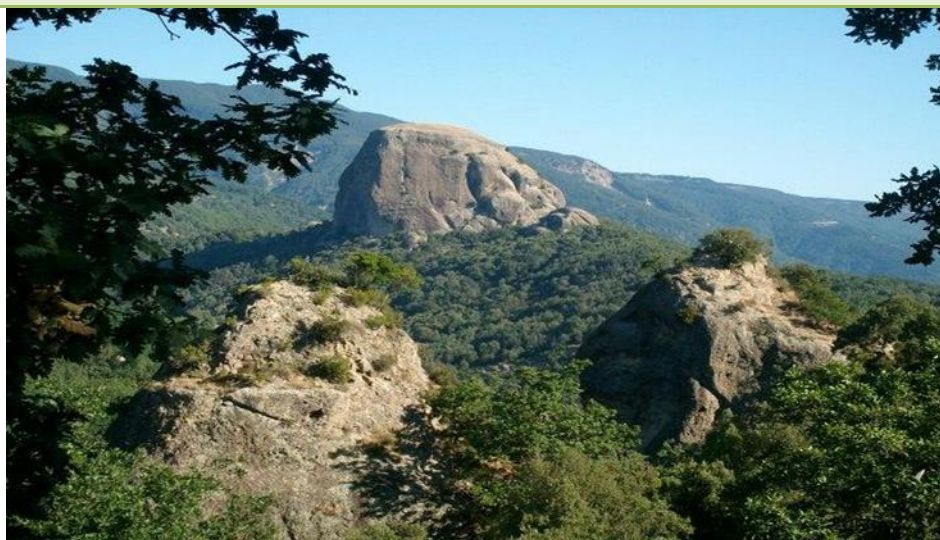
Parcul național Aspromonte este un important sit natural protejat din regiunea Calabria din sudul Italiei, cu o suprafață de peste 760 km². Parcul este situat

descriere	chiar în vârful « cizmei italiene » în apropierea strâmtorii Messina unde se face trecerea între Italia continentală și Sicilia și într-un teritoriu muntos care face legătura între litoralul tiren și cel ionian la Calabria. Peisajele, flora și fauna parcului sunt specifice unei zone mediteraneene cu diferențieri legate de etajarea climatică datorată altitudinii care atinge 2000 de metri. Teritoriul parcului este întretăiat de mai multe râuri și este populat de specii precum lupul, uliul, uliul porumbar, bufnița și este dominat de păduri de fag, brad, pin negru, stejar verde (<i>Quercus ilex</i>), castan și maquis mediteranean. O serie de specii rare sunt prezente : vulturul lui Bonelli și o ferigă tropicală Woodwardia radicans. http://www.parcoaspromonte.gov.it/
Principale produse turistice și gestiunea fluxurilor turistice	Ca și alte destinații ecoturistice, și Parcul național Aspromonte își construiește produsele turistice pe și în jurul patrimoniului natural căruia însă îi asigură protecția și implică comunitățile locale în dezvoltarea turistică astfel încât beneficiile creșterii frecvenței să fie benefice în primul rând acestora și să constituie o bază solidă pentru protecția activului economic care este parcul natural. Observarea faunei și a florei specifice acestui peisaj montan mediteranean se face atât direct – însoțit sau nu de un ghid local – cât și la distanță prin Observatorul Regional pentru Biodiversitate și sistemul GIS pus la dispoziție de acesta (vezi mai jos). Identitatea și patrimoniul cultural local sunt prezentate de ghizi specializați prin tururi adaptate, dar și prin activități care prezintă interacțiunea tradițională între om și natură în zona parcului natural : ateliere de brodat sau de lucru în lemn (în primul rând realizarea de instrumente muzicale ca tobele sau cimpoaiele, dar și tâmplărie, unelte de lemn pentru activități agricole), producție tradițională textilă din zona vorbitoare de greacă (brodat, țesut la război), împletit de coșuri, producția de ceramică. Aceste ateliere sunt organizate regulat, pe baza unui calendar anual în fiecare din principalele localități din arealul parcului, fiecare având specificul său artizanal și folcloric. O importanță specială este acordată produselor alimentar-agricole și bucătăriei locale. Producătorii de alimente tradiționale sau localurile tradiționale unde acestea pot fi gustate din fiecare localitate sau comună sunt asociate Parcului și prezentate ca atracții specifice pentru turiști. Astfel brutăriile care produc în cuptoare mari pe lemn pâini gigantice calabreze sunt promovate alături de salumerii și micile întreprinderi de producție a brânzeturilor locale de capră sau oaie, micile întreprinderi care produc vinul local cu denumire de origine protejată (Greco di Bianco), micile prese unde se obține uleiul din măslinile calabreze din varietăți locale (Carolea, Grossa di Gerace), mici producători de legume și fructe (între care faimoasa citrică Bergamotto, un fel de portocală verde-galbenă, din care se obține faimosul ulei

	esențial de bergamota utilizat în parfumerie și în producția de ceai negru Earl Grey). Festivalurile și tradițiile locale sunt și ele promovate și utilizate pentru a imersa turiștii în specificul local și a îi face să înțeleagă felul în care viața comunităților e ritmată de natură și climă. Astfel ofertele turistice din parc sunt pachete de la 2 la 7 nopți de cazare la ferme agricole, la cabane montane unde au loc și activități pastorale sau agricole, bed & breakfast, case de vacanță și includ de obicei mese tradiționale. Foarte importantă este încercarea de a proteja și conserva rasele de animale domestice locale precum anumite varietăți de capră și oaie care, fiind mai slab productive, sunt amenințate cu dispariția. În cadrul parcului există un Observator regional pentru biodiversitate care este un instrument al administrației Parcului național în parteneriat cu Universitatea Calabriei pentru a promova cunoașterea florei, faunei, a habitatelor și ecosistemelor calabreze. Printr-un sistem webgis orice turist care a vizitat zona sau care ar putea să o viziteze, poate explora parcul natural și elementele sale naturale: flora și fauna. Sunt puse în evidență acele specii care sunt cele mai amenințate și/sau sunt cele mai rare. De asemenea, există și o arhivă accesibilă oricui unde sunt repertoriate speciile de plante rare și o secțiune dedicată impactului schimbărilor climatice asupra naturii din Calabria și din parc, problemelor de mediu.
Structura de management	Administrația parcului național este asigurată de către Autoritatea administrativă numită de Regiunea Calabria care este asistată și consiliată de o instanță denumită Comunitatea Parcului formată din președintele Regiunii Calabria, președintele Provinciei Reggio Calabria, primarii comunelor al caror teritoriu include părți ale parcului, reprezentanți ai comunităților izolate care locuiesc în zona montană. Autoritatea administrativă are ca organe consiliul director, adunarea executivă și președintele. Dacă consiliul director este cel care emite regulamentele și decide asupra intervențiilor care au loc în parcul național, președintele și adunarea executivă sunt cele care urmăresc implementarea acestora la nivel operațional și cotidian. Pe lângă rețeaua de ghizi locali care sunt formați, autorizați și promovați de Autoritatea administrativă a parcului, a fost dezvoltată o rețea de Centre de Vizită sau de informare care au rolul de a fi porți de primire și orientare a vizitatorilor dar și centre de formare a ghizilor și a actorilor din sectorul turistic local. Aceste centre sunt, de asemenea, un important instrument pentru diseminarea informațiilor cu privire la mediul, natura, peisajele și cultura zonei protejate. Centrele sunt în număr de șapte și sunt diseminate în teritoriul parcului, fiecare fiind dedicat unei arii tematice specifice, pentru a promova și

conecta principalele atracții ale întregului parc. Tematica atribuită fiecarui centru este legată de cadrul în care acesta se află, de trăsăturile teritoriului în care este amplasat nemijlocit: natură, istorie, cultură și tradiții religioase.

Imagini

Parcul Național «Doñana», Spania

Localizare sau scurtă descriere

Parcul național “Donana” reprezintă zona de mlaștini, dune de nisip și cursuri de apă care marchează vărsarea râului Guadalquivir în Oceanul Atlantic, practic o deltă formată în vechiul estuar al râului. Este situat în apropierea Seviliei, în comunitatea autonomă Andaluzia care este și organismul administrativ responsabil de gestiunea sa începând din 2006. Dacă parcul național în sine acoperă un pic peste 54 000 ha, zona sa de influență socio-economică este mai mare de 200 000 ha și include localități cu o populație de peste 40 000 de locuitori. <http://www.magrama.gob.es/es/red-parques-nacionales/nuestros-parques/donana/>

Principale produse turistice și gestiunea fluxurilor turistice

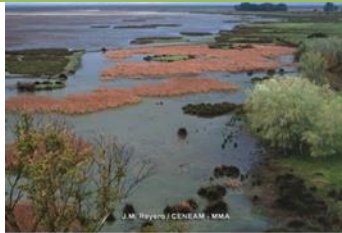
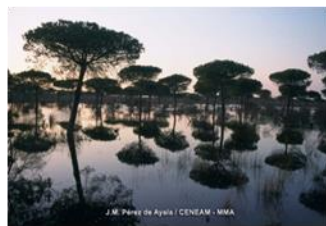
Produsele turistice ale Parcului National se bazează pe implicarea comunităților locale în furnizarea de servicii turistice (cazare, alimentație publică și ghidaj) pentru descoperirea concomitentă a patrimoniului natural și cultural al parcului. Astfel au fost gândite și sunt oferite o serie de trasee pietonale/trekking (de observare din punctele cele mai înalte ale parcului lagunele și ochiurile de apă de mari dimensiuni, de parcurgere a dunelor de nisip, de calatorie între satele de pescari și maquis-ul mediteranean specific, etc.), trasee velo (de peste 10 km, cu grade de dificultate diferite, deschizând accesul și conectând traseele pietonale) și trasee tip concepute de către Administrația Parcului, dar organizate și vândute în general de societăți cooperative locale de ghizi autorizate de către administrația parcului.

Principalele atracții ale parcului sunt ecosistemele zonelor umede lagunare de special interes avifaunistic. Aici pot fi observați : vulturul imperial spaniol (Aquila adalberti) și râsul iberic (Lynx pardinus).

Managementul fluxurilor turistice se face prin crearea unor puncte de intrare în parc legate de infrastructurile și rețelele de transport public care sunt conectate la teritoriul parcului. Pentru fiecare dintre acestea sunt explicate modalitățile de acces (cu automobilul, cu autobuzul, cu bicicleta, pietonal, etc.) și părțile din teritoriul parcului care sunt accesibile din aceste zone. În principalele puncte de acces au fost create centre de vizitare unde turiștii pot obține informații și pot chiar să își organizeze sejurul achiziționând servicii de cazare, organizare tururi, alimentație publică, etc. Ca și în alte parcuri naturale, și aici a fost elaborat un regulament care, plecând de la zonarea ariei naturale, indică vizitatorilor unde pot merge, care sunt condițiile în care pot vizita diferite zone, care sunt arealele de protecție integrală sau strictă (unde vizita nu este

	autorizată) și care sunt lucrurile care pot fi făcute și cele care nu pot fi făcute de turiști în cadrul parcului.
Structura de management	Ca și în cazul altor parcuri naționale și administrarea Donana este abordată din dubla perspectivă a protecției naturii și a asigurării durabilității prin masuri de dezvoltare socio-economică durabilă a comunităților din jur, în principal prin activități turistice bazate pe patrimoniul natural și cultural din zonă. Astfel, ca și în alte cazuri, în urma unor cercetări naturalistice și socio-economice, parcul a fost zonificat (zone de protecție strictă, integrale, până la zone de dezvoltare socio-economică unde activitatea ecoturistică este unul dintre principalele autorizate) și apoi s-a calculat o capacitate portantă a teritoriului în care este posibilă vizita.

Imagini

Čepkeliai - Dzūkija National/PAN Park, Lituania

Localizare sau scurtă descriere

Situat în partea de sud-est a Lituaniei la frontiera cu Belarusul, parcul național Čepkeliai - Dzūkija National/PAN Park este compus din rezervația naturală Čepkeliai și din parcul național Dzūkija propriu-zis. Obiectivul este protejarea ecosistemului Pădurii Dainava. Parcul este unul dintre cele 13 PAN Parks din Europa. Parcul național Dzūkija are o suprafață de 58,519 hectare care par a fi o pădure nesfârșită de pini crescuți pe dune de nisip, pe pantele ușoare ale văilor râurilor și ale dealurilor precum și în mijlocul mlaștinilor și a zonelor umede. Cu toate acestea, sub aparența monotonie a acestei păduri de pini stă ascunsă o lume naturală extrem de diversă. Mlaștini inundate sau de tranziție, terenuri formate din mușchi, întinderi de ferigi, dune de nisip și pâraie și râuri rapide au devenit habitatul unei multitudini de plante și animale rare.

Inima pădurii Dainava este cel mai întins domeniu al naturii virgine din Lituania, o zona de 11,212 hectare care este protejată în rezervația Čepkeliai care a fost creată în 1975 și care din 1993 a devenit un sit Ramsar de conservare a zonelor umede.

Čepkeliai conține nu doar cel mai mare teritoriu lituanian de mlaștină înaltă formată din mușchi (o suprafață de 5,858 hectare), și de mlaștini joase de rogoz și de anin negru, păduri de pin silvestru, insule de mușchi și lacuri. Lupi și râși, potârniche negre și de lemn, flori din familia orhideelor și peste 4,000 de specii de animale și de plante.

Parcul național se distinge și printr-un bogat patrimoniu cultural, satele Dzūkai care și-au păstrat arhitectura tradițională iar locuitorii stilul unic de viață în simbioză cu natura.

<http://www.cepkeliai-dzukija.lt/>

Principale produse turistice și gestiunea fluxurilor turistice

Ecoturismul este perceput de strategia de management a parcului național ca un factor esențial pentru protecția naturii prin sensibilizarea turiștilor cu privire la natură, la habitate și ecosisteme, la importanța lor pentru sănătate și economia rurală și la sensibilitatea lor în fața intervențiilor antropice.

Toate produsele turistice din parcul național sunt de altfel organizate din această perspectivă a importanței întrepătrunderii și interacțiunii între om și natură și a orientării generale către o gestiune durabilă a relației cu natura care utilizează

exemplu ancestral al comunităților locale din parc.

Astfel, tururile și traseele ghidate sau marcate care sunt propuse în parc au tematici și subiecte care prezintă natura în conexiune stransă cu omul și rezultatele activității sale : peisaje antropice, patrimoniul cultural-folcloric.

Evoluția structurii teritoriale a așezărilor și a activității agricole este explicată din perspectiva geologiei locale, peisajele naturale sunt prezentate ca un rezultat al interacțiunii dintre geologie și climă, elementele specific-locale ale biotopului sau biocenozei sunt explorate de rute tematice (ochiuri de apă, ferigi și mușchi care acoperă solul și sunt sursa humusului, flora zonelor umede, nisipoase, din mlaștini, din lunci, ciuperci) și sunt puse în legatura cu conceptul de biodiversitate și de comunități ecologice. De asemenea legatura omului cu natura și modalitățile durabile de exploatare a naturii de către comunitățile locale sunt prezentate prin tururi ghidate și cursuri care explică cum activitatea umană transformă peisajele, cum artizanatul, comerțul și evenimentele folclorice locale își aduc contribuția la respectul și protejarea naturii. Miturile și legendele specifice comunităților din zona parcului sunt și ele prezentate turiștilor care sunt invitați să participe la procesiuni unde pot înțelege cum aceste mituri sunt modalități de comunicare între oameni și fenomenele naturale. Spre exemplu într-un cadru atât de vegetal și acvatic, stâncile și pietrele mari care aflurează au făcut deseori obiectul venerației comunităților locale.

Gestiunea turiștilor ale loc, ca și în alte locații, prin organizarea unor puncte de intrare în parcul național legate de marile infrastructuri de acces rutier deservite de tren și autocare. Au fost organizate 3 centre de vizitare care au rolul de a oferi informații turiștilor despre patrimoniul natural și cultural-istoric al parcului și a-i ajuta să acceseze oferta de cazare sau ghidaj oferită de către comunitățile locale. Regulile de vizitare ale parcului național și ale rezervației naturale sunt de asemenea disponibile atât în centrele de vizitare cât și on-line.

Principalele atracții și produse sunt :

- Traseele marcate de trekking sau turism pe jos prin natură de diferite dificultăți
- Canoeing singur sau ghidat cu barcile localnicilor de-a lungul râului Ula care parcurge pădurile de pin și luminișurile pline de mușchi și ferigi. In acest caz este posibilă organizarea de excursii scurte de o zi sau mai lungi de două zile cu bivouacare în mijlocul naturii
- Tururi velo
- Tururi de culegere de ciuperci și fructe de pădure
- Pescuit în lacurile și pâraiele din zonă cu excepția celor în care speciile

	sunt protejate Expoziții și muzee : muzeul etnografic – al satului, muzeul apiculturii salbatice, muzeul etnografic al tătarilor, memorialul luptei pentru independență și al ocupației sovietice, muzeul memorial al scriitorului clasic lituanian Vincas Krėvė-Mickevičius. Toate tururile și atracțiile subliniază în informațiile pe care le transmit turiștilor felul în care se desfășoară viața localnicilor în acord cu resursele pe care natura le furnizează în parc și cu sezoanele. Astfel, pescuitul este explicat ca practica de procurare a hranei atât în timpul verii cât și a iernii când lemnul pinilor este folosit pentru a confecționa sănii sau schiuri cu care locanicii își asigură mobilitatea pe un teren mlăștin. Cazarea se poate face atât în campinguri ecologice cât și în regim de turism rural la localnicii din satele din parc. Alimentația este de asemenea tradițională și este bazată pe feluri de mâncare realizate cu ingrediente naturale locale, adaptate sezonului.
Structura de management	

Imagini

Parcul Național Kuršių nerija, Lituania

Localizare sau scurtă descriere

Parcul național Kuršių nerija reprezintă jumătatea lituaniană (97 km) din marea limbă sau banc de nisip care separă laguna Curoniană de Marea Baltică în vestul Lituaniei. Cealaltă jumătate aparține Rusiei (enclava Kaliningrad). Impreună cele două jumătăți formează o entitate geomorfologică care corespunde unui sit al patrimoniului natural mondial UNESCO.

Zona adapostește unele dintre cele mai spectaculoase și mari dune de nisip din Europa, aflate în continuă deplasare. Dunele sunt înconjurate de-a lungul întregii limbi de pământ de păduri centenare de pini, plaje cu nisip fin și alb și vechi sate pescărești. Parcul a fost creat în 1991.

www.nerija.lt

Principale produse turistice și gestiunea fluxurilor turistice

Accesul în parc este controlat și presupune plata unei taxe, atât din partea lituaniană a sa (unde se poate ajunge doar utilizând un ferry/bac) cât și din cea rusească (unde accesul este terestru).

Satele pescărești, în trecut cu o populație germanică (zona a aparținut Prusiei și Imperiului German până la finele celui de-al doilea război mondial), au devenit în perioada sovietică zone unde au fost create capacități de cazare și agrement legat de natură și litoral. Cu toate acestea, datorită dimensiunilor zonei, ele nu au creat concentrări masive ceea ce, alături de eforturi importante pentru reducerea poluării apelor lagunei și a plajelor, a permis obținerea statutului UNESCO de rezervație a biosferei care include o importantă componentă antropică legată de vechile sate pescărești amplasate pe limba de pământ.

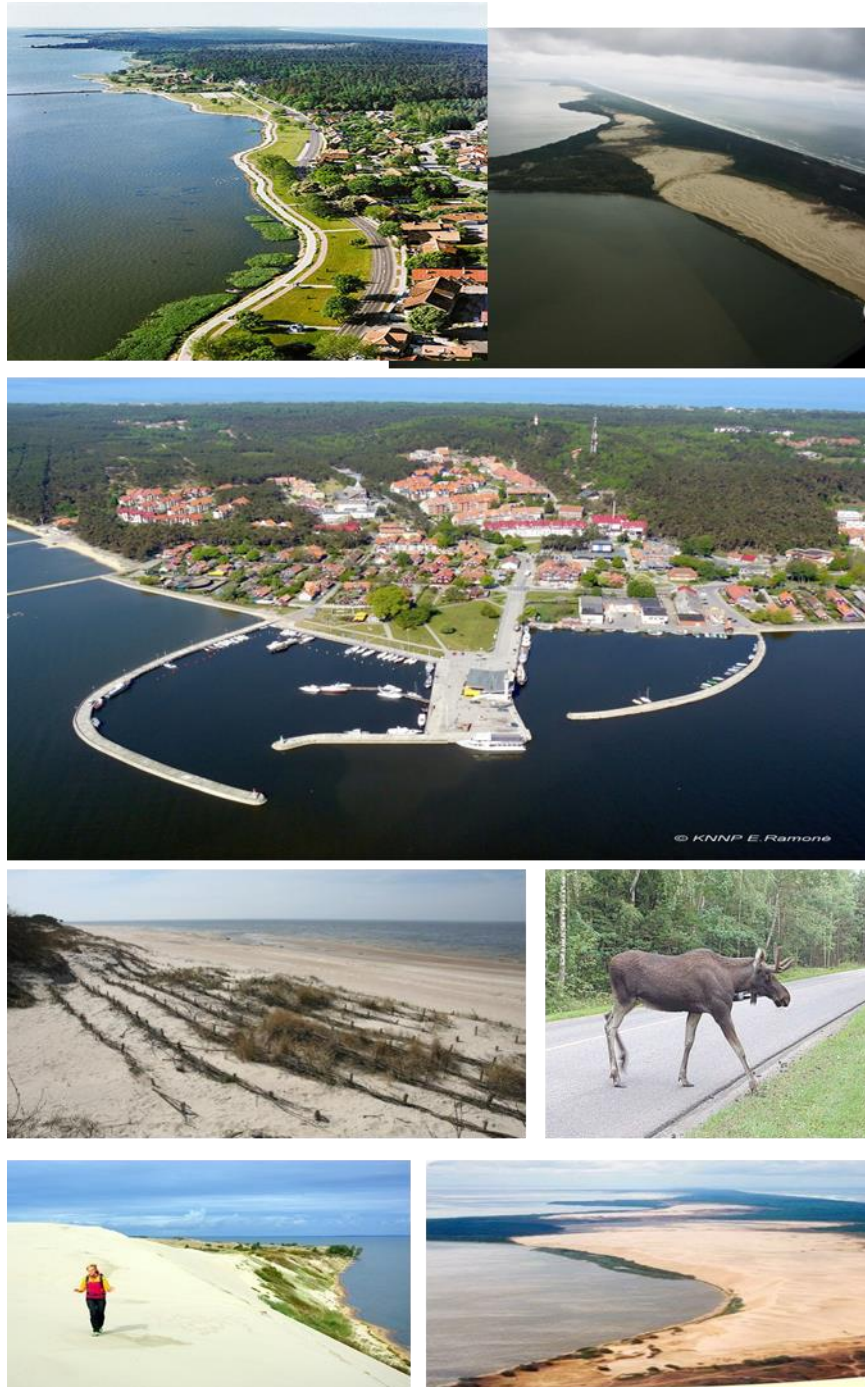
Produsele turistice sunt exclusiv bazate pe punerea în valoare și descoperirea patrimoniului natural (fauna, flora, dar și aspecte interesante ale climatului), patrimoniului cultural al comunităților din zona parcului (în primul rând impactul gestiunii tradiționale a pădurilor de pin, dar și tradiții, arhitectura, gastronomie) și a peisajului ca expresie a identității unice a locului.

Principalele produse turistice sunt astfel activități în aer liber desfășurate fie liber de către turiști, fie organizate de către un ghid specializat. Putem menționa :

	• Traseele de interpretare numite cognitive au diferite dificultăți. Pe traseele care parcurg dunele de nisip și pădurile de pini, turistului îi sunt prezentate specii de plante, insecte, păsări și peisajele asociate. Tot aici îi sunt explicate călătorului diferitele mituri și tradiții lituaniene legate de anumite plante și de pădure, îi sunt prezentate zonele unde dunele de nisip în migrația lor au acoperit vechi sate pescărești. • Trasee velo pe distanțe lungi cu puncte de oprire în satele pescărești și variante prin interior prin pădure sau pe plajă și dune. • Trasee de snowboard de diferite dificultăți pe timp de iarnă cu punerea în valoare a peisajelor maritime pe timp de iarnă • Trasee pentru trekking de orientare cu organizarea de concursuri • Trasee adaptate pentru nordic walking • Pescuit amator • Ture pentru cules de ciuperci și fructe de pădure • Tururi pentru observare avifaunistică • Diferite tururi și călătorii care asociază diferite forme de deplasare (canoe, hiking, yahting, etc.) pentru a descoperi atât natura cât și cultura locală. Acompanierea de către ghid este disponibilă atât pentru oricare dintre produsele de mai sus cât și pentru tururi specializate în zonele de protecție naturală strictă pentru descoperirea speciilor și elementelor de relief (dune) celor mai sensibile, incluzând tururi senzoriale unde explicațiile olfactive (mirosurile esențelor lemnoase și ale plantelor de nisip, etc.) și tactile însoțesc pe cele vizuale. Un aspect antropic foarte important al parcului este cel legat de încercarea disperată a locuitorilor din satele amenințate de dunele mișcătoare rezultate în urma tăierii pădurilor ancestrale, de a opri această mișcare. Plantările cu diferite plante care au reușit să încetinească mișcările de nisip sau măcar să gestioneze mișcările dunelor începând cu finele secolului al 18-lea sunt prezentate în situ oricărui turist interesat de interacțiunile omului cu natura și a posibilității ca acestea să fie făcute fără efecte negative asupra mediului.
Structura de management	Parcul național a fost creat în 1991 și este gestionat de Administrația Parcului Național care încă din 1993 alături de Academia Agricolă a început să analizeze fluxurile de turiști și impactul acestora asupra parcului, calculând o capacitate portantă a teritoriului. Poziția izolată a parcului și accesul care se face prin ferry din partea lituaniană sau prin control vamal din partea rusească, face posibilă o monitorizare atentă și constantă a

fluxurilor de turiști, a mijloacelor de transport, etc. Aceasta a permis în cadrul unei colaborări între Administrația Parcului și Departamentul de Recreatie al Universității din Klaipeda actualizarea capacității portante și realizarea unei monitorizări constante a evoluției pattern-ului de vizitare a parcului.

Imagini

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

Anexa 2

Criterii pentru desemnarea Destinațiilor Ecoturistice în România elaborate pe baza Standardul European de Certificare în Ecoturism (The European Ecotourism Labelling Standard – EETLS) și Criteriilor Globale de Turism Durabil

Criteriile pentru desemnarea destinațiilor ecoturistice au fost elaborate de
către:

Autoritatea Națională pentru Turism,

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Turism

și

Asociația de Ecoturism din România

în colaborare cu

Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice,

Regiei Naționale a Pădurilor – ROMSILVA,

în cadrul Grupului de lucru interministerial pentru dezvoltarea
ecoturismului în România.

Elaborarea acestor criterii se bazează pe recomandarea Organizației Mondiale a Turismului de a folosi Standardul European de Certificare în Ecoturism (European Ecotourism Labelling Standards – EETLS) dezvoltat de către Rețeaua ECO-DESTINET în cadrul proiectului finanțat cu sprijinul Comisiei Europene, Programul Lifelong Learning, Leonardo da Vinci.

Standardul European de Certificare în Ecoturism a fost elaborat pe baza Criteriilor Internaționale de Turism Durabil adoptate de Consiliul Global al Turismului Durabil (Global Sustainable Tourism Council).

La elaborarea Standardului European de Certificare în Ecoturism s-au analizat principiile și conceptele următoarelor inițiative:

- Austrian Ecolabel for Tourism
- ECEAT Quality Label
- ECOCAMPING
- ECOCLUB.com
- EUROPARC
- Eco-Romania
- Eco Certification Programme – Australia
- EU Flower
- Global Sustainable Tourism Criteria
- Green Globe 21
- Green Key
- Green Tourism Business Scheme
- Nature's Best
- Pan Parks
- Travelife
- VIABONO
- VISIT

Definiții:

Ecoturismul este o formă de turism în care principalul obiectiv este observarea și conștientizarea valorii naturii și a tradițiilor locale și care trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- a) să contribuie la conservarea și protecția naturii;
- b) să utilizeze resursele umane locale;
- c) să aibă caracter educativ, respect pentru natură - conștientizarea turiștilor și a comunităților locale;
- d) să aibă impact negativ nesemnificativ asupra mediului natural și socio-cultural.

Destinația turistică este o zonă geografică delimitată teritorial, cu următoarele caracteristici:

1. o imagine de marketing unitară și coerentă;
2. o varietate de produse turistice care se încadrează în imaginea destinației, proiectată turiștilor;
3. o rețea de servicii generale și specifice care contribuie la realizarea produselor turistice în corelație cu imaginea de marketing;
4. existența unui “administrator/coordonator” al destinației, cu o politică definită și pîrghii de implementare pentru coordonarea destinației.

Destinația ecoturistică este destinația turistică care întrunește, în plus și următoarele principii:

- proiectează o imagine de marketing responsabilă³;
- în destinație predomină afacerile cu un management durabil;
- la nivelul destinației există o susținere reală pentru comunitățile locale;
- la nivelul destinației se face conștientizarea și informarea turiștilor și a localnicilor cu privire la caracterul natural al acesteia;
- la nivelul destinației se implementează măsuri concrete de conservare a naturii.

Interpretarea reprezintă modalitatea prin care se comunică turiștilor/comunității locale informații și experiențe în legătură cu potențialul zonei, valorile ei naturale și culturale, astfel încât să determine o lărgire a nivelului de cunoaștere și apreciere din partea acestora.

Interpretarea poate fi de două feluri:

---

³ **Marketing responsabil** este acea formă de marketing care trebuie să ducă la așteptări realiste din partea vizitatorilor. Marketingul pentru ecoturism oferă clienților informații complete și responsabile care conduc la creșterea respectului pentru mediul natural și cultural al zonelor vizitate și a gradului de satisfacție.

a. Interpretare personală, reprezintă modalitatea prin care, o persoană autorizată (ghid, biolog etc), comunică turiștilor/comunității locale informații și experiențe în legătură cu potențialul zonei, valorile ei naturale și culturale

- Interacțiune informativă directă cu un ghid specializat (incluzând activități/tururi specializate, cum ar fi: observarea păsărilor, scufundarea, plimbarea în pădure pe urme de lup/râs/urs etc)
- Prelegeri susținute de specialiști
- Reprezentații tip teatru
- Alte activități de interpretare (jocuri, teatru de păpuși etc)

b. Interpretare non-personală, reprezintă modalitatea prin care este folosit orice alt mijloc, cu excepția unei persoane pentru a se comunica turiștilor/comunității locale informații și experiențe în legătură cu potențialul zonei, valorile ei naturale și culturale

- (pre-tur) Materiale oferite anterior desfășurării programului (broșuri, foi informative, recomandări de lectură, website)
- Semnalizarea zonelor de interes
- Audio-vizuale (video, diapozitive, CD-uri)
- Materiale de specialitate (colecție de cărți, magazine și alte publicații de specialitate)
- Trasee marcate, trasee tematice, educative

Plan de interpretare este un plan la nivelul destinației care include un format unitar al interpretării în cadrul destinației. Astfel, sunt identificate principalele teme de interpretare, mijloacele aferente și locațiile specifice. Totodată, la nivelul destinației există un set de reguli asupra tuturor materialelor vizuale (broșuri, panouri de semnalizare sau interpretare etc) care crează identitatea vizuală a zonei.

Precondiții pentru o destinație ecoturistică

0.1. Atractivitate

Criteriu

Destinația trebuie să cuprindă resurse naturale aflate sub un regim de protecție (rezervație a biosferei, parc național sau natural, sit Natura 2000, rezervații naturale sau orice altă categorie de arie protejată), alături de care pot fi incluse și resurse turistice antropice.

Sub-criterii

1. Existența unei arii naturale protejate în interiorul destinației.
2. Existența unor resurse turistice antropice, care să crească atractivitatea destinației.

0.2. Accesibilitate

Criteriu

Destinația trebuie să fie accesibilă prin mijloace de transport public și privat.

Sub-criterii

1. Existența unui drum rutier cu indicatoare specifice destinației cel puțin până la unul din punctele de acces în destinație.
2. Existența unor mijloace de transport în comun spre destinație și dacă este cazul în interiorul destinației.
3. Existența informației în legătură cu modalitățile de acces în zonă.

0.3. Nivel minim de servicii turistice

Criteriu

O zonă geografică se poate califica drept destinație ecoturistică dacă are un nivel minim de oferte de servicii turistice.

Sub-criterii

1. Existența unor structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare, a căror capacitate totală să fie de minimum 50 de locuri.
2. Existența unor structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare de mici dimensiuni (maximum 15 camere/spațiu de cazare).
3. Existența unui plan care va determina realizarea unei rețele de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare care să implementeze un sistem de bune practici în ecoturism (de exemplu Eticheta ecologică europeană, sistemul Eco-Romania etc.).
4. Existența unor programe turistice majoritar bazate pe natură.
5. Existența unor structuri de primire turistică cu funcțiuni de alimentație, de preferință cu meniuri bazate pe produse locale și în măsura posibilităților produsele pot fi obținute în sistemul agriculturii ecologice.
6. Existența unei rețele de trasee turistice pentru diverse categorii de vizitatori.
7. Existența unor servicii de salvare pentru turiști specifice destinației, organizate conform legislației în vigoare.

0.4. Nivel minim de servicii publice

Criteriu

Destinația ecoturistică trebuie să asigure un minim de servicii publice.

Sub-criterii

1. Existența unor servicii medicale la nivel de destinație.
2. Existența unei unități de învățământ la nivel de destinație.
3. Existența unui sistem de colectare a deșeurilor la nivel de destinație.
4. Existența unei bănci sau a unui bancomat (ATM) la nivel de destinație.

Grupul de criterii - A

Demonstrarea unui management durabil

Introducere în grupa de criterii A

Acest grup de criterii se referă la gestionarea durabilă a unei destinații ecoturistice.

Se aplică la diverse aspecte ale sistemului de management al unei destinații ecoturistice și necesită punerea în aplicare a unui plan viabil pe termen lung și respectarea tuturor reglementărilor și a legislației naționale și locale relevante. Se acordă o atenție specială informării periodice a personalului⁴, cu privire la rolul pe care-l au în managementul destinației ecoturistice.

Acest grup de criterii subliniază importanța satisfacerii turiștilor și cuprinde măsuri specifice care să ducă la acțiuni corective de management pentru a asigura servicii de calitate. Se acordă o atenție specială marketingului responsabil.

Proiectarea construcțiilor și a infrastructurii joacă un rol central în gestionarea eficientă a resurselor la nivelul destinației. Criteriile specifică faptul că în interiorul destinației trebuie să se respecte zonarea locală, ariile naturale protejate și peisajul, iar în proiectarea construcțiilor și a infrastructurii trebuie să se utilizeze materiale și practici durabile (de exemplu folosirea materialelor tradiționale în arhitectura construcțiilor și a infrastructurii)

Grupul A de criterii include un criteriu specific pentru interpretare, asigurându-se că se furnizează informații și se interpretează corespunzător mediul natural și patrimoniul cultural.

A.1. Managementul destinației

Criteriu

Destinația aplică un management durabil pe termen scurt/mediu/lung, ce ia în considerare aspectele de mediu și aspectele socio-culturale (sănătate, siguranță etc.).

Sub-criterii

1. Constituirea unui parteneriat între factorii interesați la nivelul destinației (administrația publică locală, administratorul ariei naturale protejate, sectorul de

---

⁴ Prin personal se înțelege atât personalul administrativ din cadrul serviciilor publice care influențează turismul, cât și personalul din mediul de afaceri cu accent pe cei ce intră în contact direct cu clienții, inclusiv managerii serviciilor de turism

afaceri etc) recunoscut drept coordonator al planurilor și programelor de dezvoltare a turismului în zonă.

2. Definirea clară din punct de vedere geografic și administrativ a destinației de către parteneriat.
3. Existența unui plan (strategii) de dezvoltare durabilă al destinației cu accent pe ecoturism agreat(ă) de parteneriat (pentru componenta turism).
4. Existența unui custode/administrator al ariei naturale protejate.
5. Existența unui plan de management al vizitatorilor (strategie de vizitare) la nivelul ariei naturale protejate, armonizat cu planul (strategia) de dezvoltare durabilă a destinației.
6. Existența unui plan de management pentru aria naturală protejată (sau în curs de elaborare/aprobare).
7. Existența unui regulament de vizitare al ariei naturale protejate (sau în curs de elaborare/aprobare).
8. Existența unui plan de acțiune pentru protejarea comunităților locale în cazul apariției unor riscuri naturale (incendii, inundații, cutremure etc) și/sau antropice, în conformitate cu legislația în vigoare.

A.2. Conformități juridice

Criteriu

Legislația națională și cea internațională (inclusiv aspectele legate de sănătatea și securitatea rezidenților și a vizitatorilor, forța de muncă sau mediu) sunt respectate în cadrul destinației.

Sub-criterii

1. Reglementările pentru ariile naturale protejate și pentru conservarea naturii sunt respectate.
2. Operatorii economici care desfășoară activități turistice sunt autorizați de către Autoritatea Națională pentru Turism și sunt înregistrați la autoritățile financiare.
3. Parteneriatul să fie reprezentat, respectiv implicat în mod activ în procedura de reglementare din punct de vedere al protecției mediului (SEA/EIA) pentru planurile/programele și proiectele (de investiții în infrastructură), care pot avea un impact negativ asupra destinației, conform cu legislația în vigoare.

A.3. Formarea personalului

Criteriu

Parteneriatul constituit la nivelul destinației este responsabil cu informarea și instruirea periodică a personalului cu privire la rolul lui în managementul destinației pe problemele de mediu și socio-culturale.

Sub-criteriu

Personalul din instituțiile / organizațiile relevante beneficiază de o informare și/sau instruire periodică cu privire la practicile de dezvoltare durabilă a destinației și valorile naturale și socio-culturale ale zonei.

A.4. Satisfacția clientului

Criteriu

Satisfacția clientului este evaluată, iar când este cazul sunt întreprinse acțiuni corective.

Sub-criteriu

La nivelul destinației este implementat un sistem pentru colectarea și analizarea periodică a răspunsurilor primite de la vizitatori, iar când este cazul sunt întreprinse acțiuni corective.

A.5. Marketingul responsabil

Criteriu

Marketingul practicat pentru promovarea destinației este responsabil și crează așteptări realiste ale clientului cu privire la programele oferite.

Sub-criterii

1. Marketingul practicat pentru promovarea destinației este responsabil și corect și asigură informații practice (de exemplu: o hartă turistică a destinației, perioadele de vizitare, echipament necesar).
2. Realizarea unei imagini unitare a destinației și existența unui program comun de marketing.
3. Elementele definitorii ale destinației trebuie să cuprindă elemente de natură și după caz de cultură locală, cât și activități specifice ecoturismului.

A.6. Proiectarea și construcția de clădiri și infrastructură

A.6.1 Zonarea locală

Criteriu

La nivelul destinației sunt respectate actele normative în vigoare cu privire la zonarea internă a ariilor naturale protejate, zonele construite protejate și protejarea monumentelor istorice.

Sub-criterii

1. Proiectele de investiții care se realizează în destinație respectă zona funcțională reglementată în cadrul documentațiilor de urbanism aprobate și prevederile legale privind protejarea monumentelor istorice, cât și planul (strategia) de dezvoltare durabilă.
2. Proiectele de investiție care se realizează în destinație respectă reglementările specifice din Planul de Management al ariei naturale protejate.

A.6.2. Proiectare și amplasare

Criteriu

Proiectele de investiții care se realizează în destinații respectă reglementările în vigoare privind proiectarea, amplasarea și executarea construcțiilor și evaluarea impactului asupra mediului. Proiectele de investiție care se realizează în destinație nu împiedică accesul rezidenților/turiștilor la infrastructura publică de turism.

Sub-criterii

1. Realizarea unui regulament local de urbanism/documentații de urbanism prin care se vor detalia un set de reguli privind tipul de materiale, tehnici de construcție și aspectul general al clădirilor construite în conformitate cu patrimoniul natural și cultural, cu respectarea peisajului specific destinației.
2. Aspectul exterior al clădirilor respectă arhitectura tradițională și se încadrează în peisaj.
3. Analizarea proiectelor de investiție din punct de vedere vizual în cadrul evaluării impactului asupra mediului.
4. Asigurarea accesului vizitatorilor și rezidenților la infrastructura de interes public de turism (de exemplu potecile de utilitate turistică).

A.6.3 Construcții durabile

Criteriu

La nivelul destinației sunt utilizate principiile locale adecvate pentru construcțiile durabile.

Sub-criteriu

Existența unui sistem de informare la nivelul destinației cu privire la principiile și tehnicile de construcții bio-climatice și folosirea materialelor și tehnicilor de construcție tradiționale, producție de bio-energie, reducerea consumului de apă, energie, a colectării selective a deșeurilor etc.

A.6.4 Accesul persoanelor cu nevoi speciale

Criteriu

Furnizarea la nivelul destinației a unor servicii turistice accesibile pentru persoanele cu nevoi speciale.

Sub-criteriu

La nivelul destinației să existe servicii turistice care să permită accesul persoanelor cu nevoi speciale (dizabilități locomotorii).

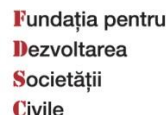
A.7. Interpretare

Criteriu

La nivelul destinației le sunt oferite turiștilor informații și este realizată interpretarea patrimoniului natural și cultural.

Sub-criterii

1. Existența unui plan de interpretare la nivelul destinației elaborat și implementat de către parteneriat.
2. Realizarea de trasee tematice, care să poată fi folosite de o categorie cât mai largă de vizitatori.
3. Interpretarea este oferită de către personal instruit și/sau autorizat conform legislației.
4. Sursele de informații, care sunt folosite în cadrul interpretării sunt credibile
5. Existența materialelor de informare și interpretare la nivelul destinației: panouri, tipărituri, website, în limba română și în cel puțin o limbă de circulație internațională.
6. Existența unui centru de vizitare și /sau a unor puncte de informare la nivelul destinației / ariei naturale protejate.

A8. Conformarea activităților cu reglementările speciale din ariile naturale protejate

Criteriu

Activitățile turistice respectă prevederile legislației în vigoare referitoare la ariile naturale protejate, respectiv Planul de Management și reglementările care permit sau interzic anumite tipuri de activități de agrement în ariile protejate.

Subcriterii

Se cunoaște și se respectă regulamentul de vizitare al ariei naturale protejate de către operatorii economici care desfășoară activitate turistică și de către turiști.

Grupul de criterii - B

Maximizarea beneficiilor sociale și economice pentru comunitățile locale prin activitatea de turism și minimizarea efectelor negative generate de dezvoltarea destinației.

Introducere în Grupa de criterii B

Grupul de criterii B se referă la un principiu fundamental al ecoturismului și anume maximizarea beneficiilor sociale și economice ale comunităților locale și minimizarea impactului negativ generat de dezvoltarea destinației. În practică, aceasta a fost o adevărată provocare pentru multe destinații turistice din Europa. Sunt propuse anumite criterii care au drept scop stimularea acțiunilor care să ducă la maximizarea beneficiilor comunității locale, care decurg din operațiunile de ecoturism și din afluxul de turiști în destinație. De exemplu, se recomandă sprijinirea inițiativelor pentru dezvoltarea socială și a infrastructurii, astfel încât să beneficieze atât comunitatea locală prin îmbunătățirea standardului de viață, cât și turiștii, care se vor bucura de un sejur confortabil, respectându-se în același timp măsurile impuse de planul de management și regulamentul ariei naturale protejate, măsuri ce au ca scop menținere valorilor naturale și culturale.

În ceea ce privește economia locală, sunt necesare câteva inițiative pentru a sprijini diversificarea economică și creșterea ocupării forței de muncă. Astfel de acțiuni ar putea include agajarea rezidenților în posturile de conducere, oferind, astfel, oportunități de locuri de muncă pentru tinerii bine calificați și șansa de a rămâne în comunitățile lor.

În afară de sprijinirea în mod direct a forței de muncă locale, trebuie să se ofere întreprinzătorilor locali posibilitatea de a-și vinde produsele tradiționale și/sau ecologice.

De asemenea, criteriile acestui grup subliniază o altă necesitate - formarea la locul de muncă și dezvoltarea personală. Acest lucru se poate realiza prin învățare continuă și stimularea angajaților pentru a dobândi competențe noi.

B.1 Dezvoltarea comunității

Criteriu

Existența la nivelul destinației a unor inițiative de dezvoltare socială și comunitară (de exemplu educație, sănătate și salubritate).

Sub-criterii

1. În interiorul destinației există activități educative ce vizează conștientizarea în special a generației tinere pentru aprecierea naturii și a culturii locale
2. La nivelul destinației există acțiuni care încurajează participarea activă a comunităților locale în planificarea și luarea deciziilor cu privire la dezvoltarea turismului și conservarea naturii (de exemplu reprezentant al parteneriatului în consiliul local /consiliile locale etc.).

B.2. Ocuparea forței de muncă locale

Criteriu

Localnicii lucrează în domeniul turismului, inclusiv pe posturi de conducere.

Sub-criterii

1. Forța de muncă angajată în activitățile turistice provine în proporție de cel puțin 50% din cadrul destinației.
2. Operatorii economici care desfășoară activități turistice trebuie să aibă sediul social, în proporție de 50% în cadrul destinației.

B.3 Economia locală

Criteriu

Suștinerea economiei locale bazate pe activități tradiționale durabile și ecologice.

Sub-criterii

1. Există un program de susținere a producătorilor de bunuri și servicii locale tradiționale și/sau ecologice.
2. Există un program de susținere a produselor ecologice de pe plan local (include procesul de producție, avizarea lor și piața de desfacere).
3. Există inițiative de susținere a calității produselor și serviciilor locale tradiționale și/sau ecologice, de certificare a lor.

B.4. Utilizarea bunurilor și serviciilor locale în turism

Criteriu

La nivelul destinației se încurajează folosirea produselor locale în activități turistice (inclusiv gastronomie locală, meșteșuguri tradiționale, produse agricole și/sau din sistemul de agricultură ecologică etc).

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se promovează folosirea produselor realizate la nivelul destinației în activitățile turistice.
2. Destinația promovează producătorii și furnizorii de produse/servicii locale prin instrumentele sale de marketing sau cele ale turoperatorilor cu care colaborează (pagină web, broșură, ghid).

B.5. Servicii de bază

Criteriu

Dezvoltarea turistică nu pune în pericol furnizarea de servicii de bază comunităților locale precum alimentarea cu apă, energie sau salubritate.

Sub-criterii

1. Activitatea turistică (în special în sezonul de vârf) nu provoacă probleme în alimentarea cu apă și energie electrică pentru comunitatea locală.
2. Activitatea turistică (în special în sezonul de vârf) nu provoacă probleme în colectarea deșeurilor menajere la nivelul destinației.
3. La nivelul destinației, activitatea turistică nu pune în pericol siguranța personală a rezidenților și a vizitatorilor.

Grupul de criterii - C

Maximizarea beneficiilor pentru patrimoniul cultural și minimizarea efectelor negative

Introducere în grupa de criterii C

Grupa de criterii C se referă la patrimoniul cultural prezent într-o anumită destinație, referindu-se la acțiuni/măsurile care au ca scop maximizarea efectelor pozitive ale ecoturismului și minimizarea celor negative. Acest lucru este foarte important, deoarece patrimoniul cultural și natural sunt ingredientele principale ale produsului ecoturistic. *Patrimoniul cultural* constituie un ansamblu de resurse moștenite din trecut pe care oamenii le identifică, independent de proprietarul lor, ca o

reflexie și expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor lor în continuă evoluție. Acesta include toate aspectele mediului înconjurător ce rezultă din interacțiunea între oameni și locuri de-a lungul timpului. (Convenția Cadru privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, Faro, 2005). Sunt avute în vedere aspecte materiale și imateriale, cum ar fi monumentele istorice (monumente, ansambluri și situri arheologice, de arhitectură, monumente de for public, monumente memoriale-funerare), muzee și colecții publice, manifestări și meșteșuguri tradiționale etc.

C.1. Valorificarea patrimoniului cultural

Criteriu

Oferirea unei experiențe culturale bogate la nivelul destinației. La nivelul destinației caracteristicile patrimoniului cultural material și imaterial sunt promovate în cadrul produsului turistic, respectându-se în același timp drepturile de proprietate intelectuală ale comunității locale.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației există personal instruit pentru realizarea unor excursii / vizite ale monumentelor istorice, definite conform HG 422/2001 (vezi 0.1.2.).
2. La nivelul destinației există un sistem de informare a turiștilor, despre restricțiile specifice monumentelor istorice sau alte reglementări și este realizată monitorizarea comportamentului acestora.
3. Elementele ale culturii locale sunt incluse în produsul turistic.
4. La nivelul destinației se promovează gastronomia locală tradițională.

C.2. Protejarea patrimoniului cultural

Criteriu

La nivelul destinației există o protecție adecvată a siturilor istorice și arheologice, dar și a celorlalte elemente de patrimoniu cultural identificate și nu se împiedică accesul rezidenților la acestea.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației există măsuri active de protecție a monumentelor istorice, dar și a celorlalte elemente de patrimoniu cultural identificate.
2. La nivelul destinației rezidenții sunt încurajați să viziteze monumentele istorice existente pe plan local.

C3. Stimularea tradițiilor și obiceiurilor rezidenților

Criteriu

La nivelul destinației există acțiuni de încurajare a tradițiilor și obiceiurilor rezidenților.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației există măsuri de susținere a evenimentelor / festivalurilor tradiționale.
2. La nivelul destinației există măsuri de sprijinire a tradițiilor și obiceiurilor locale (de exemplu activități educative ce vizează învățarea de meserii tradiționale).
3. Rezidenții sunt încurajați să împărtășească vizitatorilor moștenirea culturală.

C.4. Respectarea valorilor și tradițiilor comunităților locale

Criteriu

S-a dezvoltat un cod de comportament pentru activitățile derulate în comunitățile locale, cu acordul și în colaborare cu acestea.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației s-a dezvoltat un cod de comportament pentru vizitatori și se monitorizează activitatea și comportamentul acestora în cadrul activităților derulate în comunitățile locale și în zonele sensibile cultural, arheologic, istoric etc.
2. La nivelul destinației există un acord pentru respectarea nevoilor comunității prin agreerea unei capacități de suport fizic și social a zonei (de exemplu nr. maxim de locuri de cazare).

Grupul de criterii - D

Maximizarea beneficiilor pentru mediu și minimizarea efectelor negative

Introducere în grupul de criterii D

Grupul de criterii D se referă la maximizarea beneficiilor și reducerea la minimum a impactului negativ al activităților de turism asupra mediului.

Activitățile de ecoturism se desfășoară în arii naturale protejate și, astfel, protejarea mediului natural este foarte importantă. Punerea în aplicare a unui plan de achiziții verzii care favorizează produsele ecologice (materiale de construcții, produse alimentare, consumabile), va contribui la protecția naturii și utilizarea rațională a resurselor naturale. De asemenea, eficientizarea consumului de energie, apă și realizarea de investiții în energii regenerabile, pot aduce avantaje economice operatorilor din turism și pot crește competitivitatea destinației.

Implementarea unui plan de gestionare a deșeurilor monitorizează reducerea și tratarea adecvată a apelor uzate, deșeurilor solide, substanțelor nocive (precum a produselor de curățare, a pesticidelor și a altor poluanți), în scopul de a conserva fauna și flora și de a păstra solul, aerul și apa curate.

Pentru a proteja fauna salbatică, interacțiunea dintre turiști și zonele de sălbăticie trebuie să se desfășoare într-un mod reglementat și responsabil. Fauna sălbatică captivă este permisă numai în cadrul unor centre de reabilitare sau parcuri zoo, în conformitate cu legislația existentă. Fauna sălbatică protejată este tratată cu respect, iar produsele sau elementele decorative care sunt făcute din materii prime provenite din speciile de faună sălbatică strict protejate nu sunt recomandate. În amenajarea spațiilor exterioare din proximitatea facilităților turistice, se recomandă folosirea speciilor de floră locală.

D.1.1. Politica de achiziții ecologice

Criteriu

La nivelul destinației se adoptă o politică de achiziții ecologice (materiale de construcție, produse alimentare și consumabile etc.) atât pentru serviciile publice, cât și pentru serviciile private.

Sub-criterii

1. Destinația adoptă o politică de achiziții ecologice care acordă prioritate produselor/ serviciilor locale.
2. Destinația adoptă o politică de achiziții ecologice care acordă prioritate produselor refolosibile, returnabile și reciclabile.

D.1.2. Bunuri consumabile

Criteriu

La nivelul destinației utilizarea bunurilor de unică folosință este redusă.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se adoptă politică de reducere a utilizării bunurilor de unică folosință (în sectorul public și privat).
2. Există un program de reciclare a bunurilor de unică folosință.

D.1.3. Consumul de energie

Criteriu

La nivelul destinației se adoptă măsuri pentru reducerea și eficientizarea consumului de energie și de încurajare a utilizării energiei din surse regenerabile.

Sub-criteriu

La nivelul destinației se adoptă o politică de reducere și eficientizare a consumului de energie electrică (în sectorul public și privat).

D.1.4. Consumul de apă

Criteriu

La nivelul destinației se adoptă măsuri pentru reducerea și eficientizarea consumului de apă.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se adoptă măsuri de reducere și eficientizare a consumului de apă (în sectorul public și privat).
2. La nivelul destinației se face o monitorizare a resurselor de apă potabilă, corelate cu consumul local.
3. La nivelul destinației consumul de apă este echilibrat, fără a avea un impact negativ semnificativ asupra rezervelor de apă pentru comunitățile locale și ecosistemele naturale.

D.2.1. Gazele cu efect de seră

Criteriu

Sunt implementate proceduri pentru reducerea emisiilor gazelor cu efect de seră.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se adoptă o politică de reducere a emisiilor de gaze provenite din surse de încălzire.
2. La nivelul destinației se promovează folosirea mijloacelor alternative de transport.

D.2.2. Apele reziduale

Criteriu

La nivelul destinației există posibilități de colectare a apelor reziduale.

Sub-criteriu

Facilitățile de utilitate publică și facilitățile turistice sunt conectate la rețeaua locală de canalizare cu tratare a apelor uzate sau dispun de propriile lor instalații de colectare/tratare a apelor uzate.

D.2.3. Planul de gestionare a deșeurilor

Criteriu

Existența la nivelul destinației a unui plan de gestionare a deșeurilor, cu obiective cantitative privind reducerea la minim a deșeurilor ce nu pot fi reutilizate sau reciclate.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se pune în aplicare un program de reducere a deșeurilor.
2. La nivelul destinației se colectează și monitorizează datele privind volumul de deșeurilor produse.
3. Se adoptă un program de gestionare a deșeurilor:
  - organice - pentru obținerea compostului la nivel individual sau la nivelul zonei;
  - reciclabile - pentru re folosirea lor;
  - ne-reciclabile - de colectare și transportare în locurile de depozitare.

D.2.4. Substanțe nocive

Criteriu

Utilizarea de substanțe nocive, cum ar fi pesticidele, vopsele, dezinfectanți, precum și materiale de curățare, cu compoziție chimică dăunătoare mediului este redusă la minimum sau înlocuite atunci când sunt disponibile produse inofensive.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se pune în aplicare un program de reducere a utilizării substanțelor chimice, artificiale în special în domeniul agriculturii (utilizarea pesticidelor și fertilizanților chimici).
2. La nivelul destinației se pune în aplicare un program de utilizare a produselor de curățare ecologice (în sectorul public și privat).

D.2.5. Alți poluanți

Criteriu

La nivelul destinației se pun în aplicare practici pentru a reduce poluarea de la zgomot, lumină, eroziune, compuși care distrug stratul de ozon, precum și contaminarea aerului și solului.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se pune în aplicare, ca parte a planului de dezvoltare durabilă, un program de reducere a poluării atmosferice, fonice, luminoase și de contaminare a solului.
2. Punerea în aplicare a unei politici de reducere a iluminării artificiale excesive.

D.3.1. Specii sălbatice

Criteriu

Speciile de floră și faună sunt recoltate din natură doar dacă nu afectează populațiile acestora și dacă activitățile de recoltare sunt reglementate, asigurându-se o utilizare durabilă în baza planului de management al ariei protejate și prin alte reglementări la nivel de destinație.

Sub-criteriu

La nivelul destinației există măsuri concrete de împiedicare a recoltării de specii de floră și faună strict protejate conform reglementărilor locale, naționale și internaționale, de monitorizare a speciilor protejate și se iau măsuri împotriva activităților ilegale conform legislației.

D.3.2. Specii de animale sălbatice în captivitate

Criteriu

Pe raza destinației nu sunt ținute în captivitate specii de animale sălbatice, cu excepția activităților reglementate în mod corespunzător pentru scopuri educative.

Sub-criterii

1. Parcurile zoo funcționează în conformitate cu legislația națională și cea europeană și dețin doar specii autohtone.
2. La nivelul destinației nu există ferme și țarcuri de vânătoare.

D.3.3. Design peisagistic

Criteriu

La nivelul destinației există o planificare și preocupări pentru menținerea elementelor valoroase de peisaj.

Sub-criterii

1. La nivelul destinației s-au identificat elementele unice și caracteristice de peisaj și amenințările la adresa acestora, iar proprietarii/administratorii de terenuri sunt informați și încurajați să prevină/oprească activități care pot avea ca efect modificarea peisajului.
2. La nivelul destinației se folosesc specii locale pentru amenajarea teritoriului și se iau măsuri pentru a evita introducerea de specii exotice sau invazive.

D.3.4. Conservarea biodiversității

Criteriu

La nivelul destinației există o politică de susținere a conservării biodiversității, inclusiv de sprijinire a ariilor naturale protejate și a zonelor cu biodiversitate ridicată din exteriorul acestora.

Sub-criterii

1. Ariile naturale protejate sunt evidențiate în planurile de dezvoltare și de urbanism la nivelul destinației.
2. Sectorul public sprijină implementarea măsurilor de conservare a naturii în special în ariile naturale protejate.
3. Sectorul privat din turism contribuie direct la susținerea măsurilor de conservare a naturii prin sprijin financiar sau în natură.
4. Activitățile de conservare sunt comunicate personalului (din sectorul public și privat), vizitatorilor și comunității locale.

D.3.5. Interacțiunea vizitatorilor cu speciile de animale sălbatice

Criteriu

Interacțiunile cu animalele sălbatice nu trebuie să producă efecte negative asupra viabilității populațiilor în mediul sălbatic, iar orice perturbare a ecosistemelor naturale este minimizată (și există o contribuție compensatorie în cadrul managementului, de conservare a naturii).

Sub-criterii

1. La nivelul destinației se recomandă ca activitățile de vânătoare să aibă ca obiectiv principal managementul populațiilor cu scop de menținere/îmbunătățire a stării lor de conservare.
2. La nivelul destinației există un sistem de monitorizare strictă a activităților de vânătoare și pescuit (dacă nu sunt strict interzise), precum și a activităților de capturare cu scop de cercetare/monitorizare.

Fundația pentru
Dezvoltarea
Societății
Civile

3. Existența la nivelul destinației a unui cod de comportament pentru activitățile turistice ce pot influența sau interacționează cu animalele sălbatice.

Material realizat în cadrul proiectului Rețeaua națională de destinații de ecoturism – instrument de dezvoltare durabilă, finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009 – 2014.

www.eeagrants.org

www.fondong.fdsc.ro